

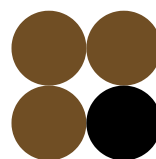

OPTIMIZACIJA
INSTITUCIONALNO-
NORMATIVNIH REŠITEV ZA
TRAJNOSTNO IZKORIŠČANJE
GOZDOV V SLOVENIJI

Identifikacija pravnih institutov, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji

V4-2421

Zaključno poročilo DS2.1

Ljubljana, 2025

CILJNI RAZISKOVALNI PROGRAM
»NAŠA HRANA, PODEŽELJE IN NARAVNI VIRI«

**OPTIMIZACIJA INSTITUCIONALNO-NORMATIVNIH REŠITEV ZA
TRAJNOSTNO IZKORIŠČANJE GOZDOV V SLOVENIJI (V4-2421)**

Identifikacija pravnih institutov, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi v
Sloveniji

DS 2 »Pregled ureditve gospodarjenja z gozdovi«

prof. dr. Špela Pezdevšek Malovrh, Zala Uhan

Ljubljana, 2025

Šifra projekta: V4 - 2421

Tema: Optimizacija gospodarjenja z gozdovi

Naslov projekta: Optimizacija institucionalno-normativnih rešitev za trajnostno izkoriščanje gozdov v Sloveniji (angl. »*Optimization of institutional-normative solutions for sustainable forest management in Slovenia*«)

Nosilna RO: Gozdarski inštitut Slovenije

Vodja projekta: dr. Nike Krajnc

Vodja delovnega sklopa: prof. dr. Špela Pezdevšek Malovrh

Naslov dokumenta: Identifikacija pravnih institutov, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji

Delovni sklop: Pregled ureditve gospodarjenja z gozdovi (DS 2)

Delovna naloga: Identifikacija pravnih institutov, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi (DS 2.1)

Avtorji dokumenta: prof. dr. Špela Pezdevšek Malovrh
Zala Uhan

Ključne besede: Zakonodaja, institucionalno-normativne rešitve, omejitve, problemi, gospodarjenje z gozdovi

Keywords: Legislation, institutional-normative solutions, barriers, problems, forest management

Kraj izdaje: Ljubljana

Založnik: Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Leto izdaje : 2025

Financerji: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Javna agencija za znanstveno raziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenija v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »NAŠA HRANA, PODEŽELJE IN NARAVNI VIRI«

Vsebina

Kazalo slik.....	4
Kazalo preglednic	4
Kratice	5
1 Uvod	6
2 Metode dela	7
2.1 Sistematični pregled poročil, znanstvene, strokovne in poljudne literature.....	7
2.2 Anketa med zaposlenimi na Zavodu za gozdove Slovenije	10
2.3 Intervjuji z vodstvenim kadrom na Zavodu za gozdove Slovenije.....	10
3 Rezultati.....	12
3.1 Rezultati sistematičnega pregleda poročil, znanstvene, strokovne in poljudne literature 12	
3.1.1 Analiza Poročil o izvajanju Nacionalnega gozdnega programa in Operativnega programa za izvajanje Nacionalnega gozdnega programa za obdobje 2022-2026.....	13
3.1.2 Analiza Revizijskih poročilih Računskega sodišča	15
3.1.3 Analiza Poročil Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo	20
3.1.4 Analiza Poročil Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih	23
3.1.5 Analiza gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih območij za obdobje 2021-2030, poglavje »Presoja gospodarjenja in opredelitev temeljnih problemov«.....	24
3.1.6 Analiza znanstvene, strokovne in poljudne literature	26
3.2 Rezultati ankete med zaposlenimi na Zavodu za gozdove Slovenije.....	30
3.2.1 Gozdnogospodarsko načrtovanje.....	32
3.2.2 Izvedba ukrepov v gozdovih.....	32
3.2.3 Upravni postopek	33
3.2.4 Evidentiranje poseka	34
3.2.5 Naloge Zavoda za gozdove Slovenije.....	35
3.2.6 Izvajanje nadzora v gozdovih	36
3.3 Rezultati intervjujev z vodstvenim kadrom na Zavodu za gozdove Slovenije	37
3.3.1 Gozdnogospodarsko načrtovanje.....	37
3.3.2 Izvedba ukrepov v gozdovih.....	41
3.3.3 Upravni postopek	43
3.3.4 Evidence poseka	46
3.3.5 Naloge Zavoda za gozdove Slovenije.....	47
3.4 Povzetek rezultatov identifikacije pravnih institutov, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi.....	50

Kazalo slik

Slika 1: Shematični prikaz poteka pregleda literature po metodologiji PRISMA	9
Slika 2: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi glede na tip dokumenta	12
Slika 3: Število identificiranih omejitev povezanih z gospodarjenjem z gozdovi v Poročilih o izvajanju NGP in Operativnega programa za izvajanje NGP za obdobje 2022-2026	13
Slika 4: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v Revizijskih poročilih Računskega sodišča	15
Slika 5: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v Poročilih Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo	20
Slika 6: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v poročilih Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih	23
Slika 7: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v GGN GGO	24
Slika 8: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v znanstveni, strokovni in poljudni literaturi	26
Slika 9: Struktura anketirancev glede na delovno mesto	30
Slika 10: Strinjanje anketirancev s trditvami	31

Kazalo preglednic

Preglednica 1: Ključne iskalne besede oziroma besedne zveze	8
Preglednica 2: Podatki o izvedenih intervjujih z vodstvenim kadrom na ZGS	11
Preglednica 3: Rangji in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z gozdnogospodarskim načrtovanjem	32
Preglednica 4: Rangji in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z izvedbo ukrepov v gozdovih	33
Preglednica 5: Rangji in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z upravnim postopkom	33
Preglednica 6: Rangji in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z evidentiranjem poseka	34
Preglednica 7: Rangji in povprečne vrednosti nalog ZGS, ki zavirajo možnost urejanja gospodarjenja z gozdovi	35
Preglednica 8: Rangji in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z izvajanjem nadzora v gozdovih	36

Kratice

EU	Evropska unija
GGN	Gozdnogospodarski načrt
GGO	Gozdnogospodarsko območje
GGE	Gozdnogospodarska enota
GGoj načrt	Gozdnogojitveni načrt
IRSKGLR	Inšpektorat Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo
KE	Krajevna enota
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
NGP	Nacionalni gozdni program
OE	Območna enota
OP NGP	Operativni program za izvajanje Nacionalnega gozdnega programa
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije

1 Uvod

Zakon o gozdovih, ki je bil sprejet leta 1993, je temeljni predpis v Republiki Sloveniji, ki ureja varstvo, gojenje, izkoriščanje in rabo gozdov ter razpolaganje z njimi kot naravnim bogastvom s ciljem, da se zagotovijo trajnostno sonaravno ter večnamensko gospodarjenje v skladu z načeli varstva okolja in naravnih vrednot, trajno in optimalno delovanje gozdov kot ekosistema ter uresničevanje njihovih funkcij. Kljub nekaterim kasnejšim spremembam in dopolnitvam (v letih 1999, 2002, 2006, 2007, 2010, 2013, 2014, 2015, 2016 in 2023), Zakon o gozdovih potrebuje posodobitev. Posodobitve so potrebne predvsem zaradi: a) vse večjega vpliva mednarodnih zavez po zagotavljanju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, b) povečanega števila (ne)zakonodajnih dokumentov na ravni EU, kar je odraz prepoznavanja pomena gozdov za doseganje ciljev na področju podnebja in okolja, c) pritiska politik drugih sektorjev, ki vplivajo na gozd in gozdarstvo in d) spremenjenih družbenih vrednot tako lastnikov gozdov kot tudi družbe.

Trenutno stanje na področju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji, kaže da le to poteka v skladu z načeli trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti gozdov (OP NGP 2022-2026, 2022). Kljub temu pa obstajajo izzivi, kako zagotoviti gospodarsko trajnost oziroma dolgoročno donosnost gozdarstva. V OP NGP 2022-2026 opozarjajo na: a) neizkoriščenost danosti gozda, saj je izvedba možnega poseka ter načrtovanih gozdnogojitvenih in varstvenih del še vedno majhna, kar pa je posledica spremenjenih socialno-ekonomskih značilnosti zasebnih lastnikov gozdov ter majhne in razdrobljene gozdne posesti, b) probleme pri evidentiranju dejanskega poseka, c) na potrebe po racionalizaciji delovanja javne gozdarske službe v okviru ZGS in d) da je za delovanje gozdarskega sistema zaradi specifičnosti gospodarjenja z gozdovi pri izvajanju gozdne politike predvsem v povezavi z lastninskimi interesi in številnimi funkcijami gozdov pomembno trajno zagotavljanje ustrezne višine finančnih sredstev tako iz proračunskih kot evropskih virov. Vse to kaže na premajhno učinkovitost zakonskih in organizacijskih rešitev na področju gozdov in gozdarstva, kar zahteva spremembe širših zakonskih in podzakonskih okvirov.

Eden od ciljev DS 2 »*Pregled ureditve gospodarjenja z gozdovi*« je identifikacija pravnih institutov, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji oziroma so bili prepoznani kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi.

V nadaljevanju prikazujemo identificirane pravne institute Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov, ki so se izkazali kot omejujoči za gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji oziroma so bili prepoznani kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi. Pravni instituti so bili identificirani na podlagi:

- a) Sistematičnega pregleda poročil, znanstvene, strokovne in poljudne literature,
- b) Ankete izvedene med zaposlenimi na ZGS in

- c) Intervjujev z vodstvenim kadrom na ZGS.

Pri tem smo posebno pozornost namenili področju izkoriščanja gozdov, izvedbi načrtovanih gozdnogospodarskih del, evidenci poseka in organizaciji ter delovanju javne gozdarske službe v okviru ZGS.

2 Metode dela

2.1 Sistematični pregled poročil, znanstvene, strokovne in poljudne literature

V sklopu **sistematičnega pregleda poročil** smo pregledali 27 dokumentov in sicer:

- a) Poročila o izvajanju NGP (Poročilo o izvajanju NGP v obdobju 2015-2019, Poročilo o izvajanju OP za izvajanje NGP 2017-2021) in OP NGP 2022-2026,
- b) Revizijska poročila Računskega sodišča (Revizijsko poročilo upravljanje z gozdovi, Po revizijsko poročilo upravljanje z gozdovi, Revizijsko poročilo učinkovitost spremljanja in preprečevanja škode zaradi podlubnikov, Revizijsko poročilo ravnanje z varstvenimi območji Natura 2000),
- c) Poročila IRSKGLR (2019-2023),
- d) Poročila ZGS o gozdovih (2019-2023),
- e) GGN GGO 2021-2030 (poglavje »Presoja gospodarjenja in opredelitev temeljnih problemov«)

Analiza je sledila opisani metodologiji pri sistematičnem pregledu znanstvene, strokovne in poljudne literature – fazi 3 »Podrobna celotna vsebinska analiza«.

Sistematični pregled znanstvene, strokovne in poljudne literature smo izvedli skladno s koraki za izvedbo sistematičnega kartiranja (ang. »*systematic mapping*«), kot so ga opisali Rodela in sod. (2019) in temelji na metodologiji PRISMA (»*Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis*«). Pridobivanje relevantne znanstvene, strokovne in poljudne literature je potekalo v 3. fazah in je prikazano na sliki 1. V ta sklop analize smo vključili tudi poročila znanstveno-raziskovalnih projektov.

FAZA 1: IDENTIFIKACIJA ZADETKOV: V bibliografski zbirki COBISS, Google Scholar in brskalniku Google smo izvedli ukazno iskanje po naslednjih fazah:

- a) *Preliminarna faza 1.2:* Ukazno iskanje po vnaprej pripravljenih iskalnih nizih (ključnih besedah oziroma besednih zvezah) (Preglednica 1), katere smo iskali v naslovu, izvlečku in med ključnimi besedami s pomočjo naprednega iskanja v bibliografskih zbirkah/brskalniku z vključenimi Boolovim operaterjem AND oziroma IN med dvema ali več ključnimi besedami. V tej fazi smo dobili 1734 bibliografskih enot.
- b) *Preliminarna faza 1.2:* Dobljene bibliografske enote/zadetke smo združili v skupno bazo podatkov in iz nje odstranili podvojene enote in vse zapise, ki so bili objavljeni

po letu 1993 (ko je bil sprejet prvi Zakon o gozdovih). Z odstranitvijo podvojenih enot smo v nadaljnjo analizo vključili 836 enot.

Preglednica 1: Ključne iskalne besede oziroma besedne zveze

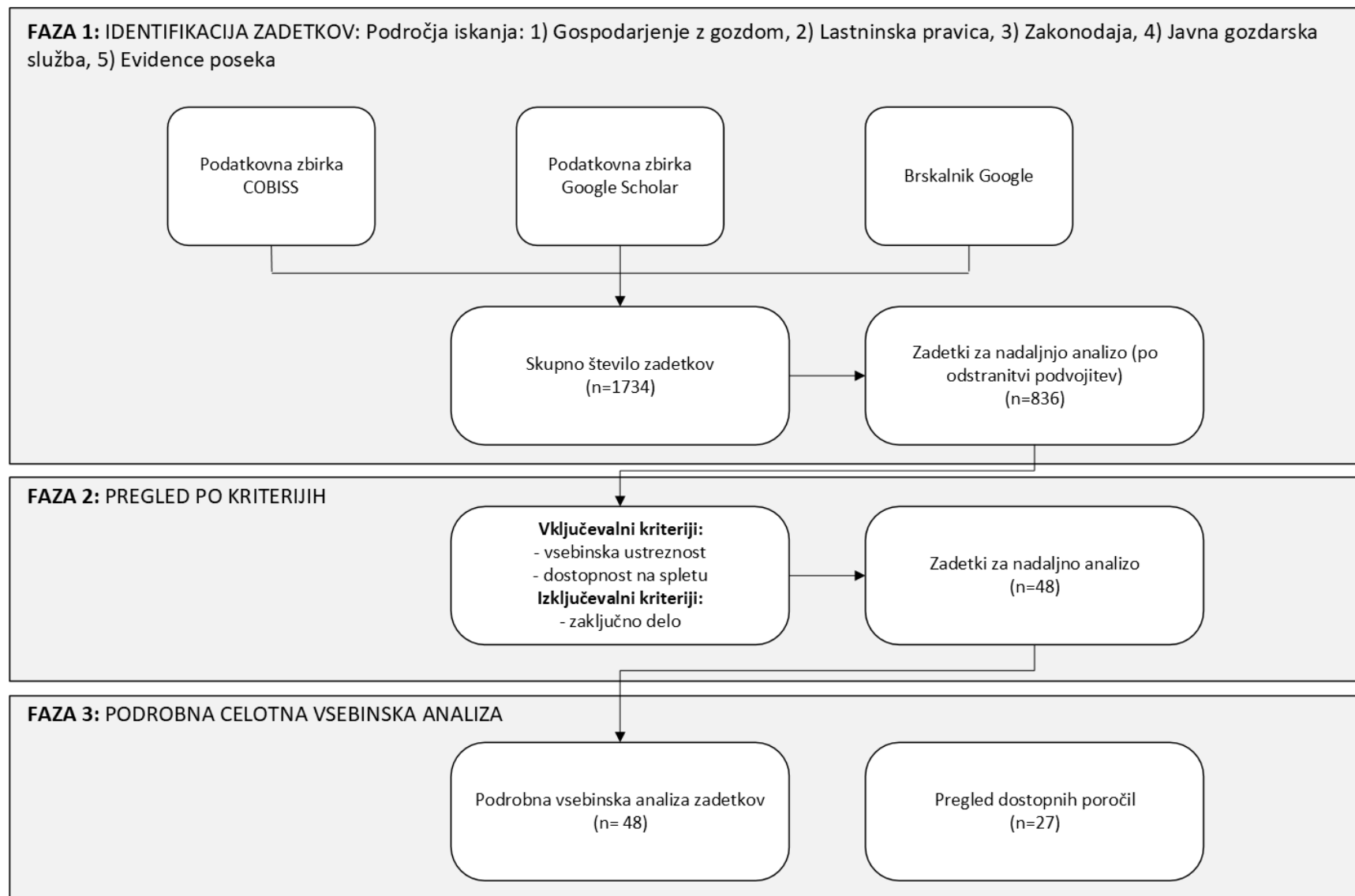
Področje/tema	Ključne besede oziroma besedne zveze
Gospodarjenje z gozdom	Omejitve pri gospodarjenju, gospodarjenje z gozdovi, izvedba gozdnogospodarskih del
Lastninska pravica	Omejitve lastninske pravice, gozd
Zakonodaja	Zakon o gozdovih, podzakonski predpisi, gozdarska zakonodaja, omejitve pri gospodarjenju
Javna gozdarska služba	Javna gozdarska služba, Zavod za gozdove Slovenije, naloge, področje delovanja
Evidence poseka	Evidence poseka, neevidentiran posek, nedovoljen/ilegalen posek, dejanski posek

FAZA 2: PREGLED PO KRITERIJIH

Rezultate iskanja smo prefiltrirali po dodatnih kriterijih za izključitev. Glede na izvleček oziroma vsebino besedila smo izključili iz nadaljnje obravnave vse bibliografske enote/zadetke, ki se ne nanašajo na omejitve/probleme povezane z gospodarjenjem z gozdovi oziroma evidence poseka. Prav tako smo iz analize izključili vsa zaključna dela (diplomske naloge, magistrske naloge in doktorske disertacije). V tej fazi smo izločili 789 bibliografskih enot/zadetkov, kar pomeni, da se je v nadaljnjo fazo uvrstilo 48 bibliografskih enot/zadetkov. Seznam vse pregledane literature je dostopen v Prilogi 1.

FAZA 3: PODROBNA CELOTNA VSEBINSKA ANALIZA

Za vsako izbrano bibliografsko enoto/zadetek (n=48) in poročila iz sklopa sistematičnega pregleda poročil (n=27) je sledila podrobna vsebinska analiza celotnega besedila na podlagi vnaprej pripravljenih tematskih sklopov, ki čim bolj sledijo strukturi poglavij/podpoglavij in členom Zakona o gozdovih. Analizirali smo 10 tematskih sklopov in sicer: lastninska pravica, podlage za gospodarjenje z gozdovi, gospodarjenje z gozdovi, varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom, financiranje, delovanje in naloge javne gozdarske službe, delovanje in naloge ZGS, varstvo gozdov, nadzor in druga področna zakonodaja, kateri so obsegali 76 spremenljivk.

Slika 1: Shematični prikaz poteka pregleda literature po metodologiji PRISMA

2.2 Anketa med zaposlenimi na Zavodu za gozdove Slovenije

Na podlagi identificiranih pravnih institutov, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji oziroma so bili prepoznani kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi in so predstavljeni v poglavju 3 »Rezultati sistematičnega pregleda poročil, znanstvene, strokovne in poljudne literature«, smo pripravili anketni vprašalnik za zaposlene na ZGS (Priloga 2).

Anketni vprašalnik je sestavljen iz dveh sklopov. *Prvi sklop* predstavlja splošni del ankete in vključuje vprašanja povezana z osnovnimi informacijami o anketirancu (delovno mesto in delovna doba) in strinjanje s splošnimi trditvami o problemih povezanih z gospodarjenjem z gozdovi in delovanjem javne gozdarske službe v okviru ZGS. *Drugi sklop* ankete vsebuje vsebinska vprašanja povezana z nalogami ZGS, evidentiranjem poseka, gozdnogospodarskim načrtovanjem, izvedbo gozdnogospodarskih del, nadzorom in predlogi za spremembo Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov (odprti tip vprašanj).

Anketiranje je bilo izvedeno v obliki on-line ankete v programu 1KA. Vzorec so predstavljali vsi zaposleni na ZGS. Anketa je bila vodstvenem kadru ZGS posredovana v pregled in dopolnitev v začetku marca 2025. Z začetkom zbiranja podatkov smo pričeli z dnem 12. 03. 2025, zaključili pa z dnem 18. 03. 2025. Skupno je na anketo odgovorilo 408 zaposlenih, od tega jih je 270 odgovorilo na vsa vprašanja.

2.3 Intervjuji z vodstvenim kadrom na Zavodu za gozdove Slovenije

Na podlagi identificiranih pravnih institutov preko sistematičnega pregleda literature in ankete med zaposlenimi na ZGS, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji oziroma so bili prepoznani kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi, smo pripravili protokol za izvedbo poglobljenih strukturiranih intervjujev (Priloga 3). Intervju je bil sestavljen iz 5 sklopov. V prvem sklopu smo se osredotočili gozdnogospodarsko načrtovanje, v drugem na izvedbo načrtovanih ukrepov v gozdovih, v tretjem na upravni postopek, v četrtem na evidence poseka in v petem na naloge ZGS. Intervju je skupno obsegal 13 vprašanj.

Intervjuje smo opravili z zaposlenimi na ZGS in sicer: a) direktorjem, b) pomočnikom direktorja za strokovne zadeve, c) pomočnikom direktorja – vodjo Centralne enote, d) vodjo sektorja za načrtovanje razvoja gozdov, e) vodjo služb za gozdarsko načrtovanje, f) vodjo sektorja za ukrepe v gozdovih, g) vodjo služb za gojenje gozdov, h) vodjo služb za gozdno tehniko in ekonomiko ter h) osebo zadolženo za rabo prostora in funkcije (Preglednica 2).

Preglednica 2: Podatki o izvedenih intervjujih z vodstvenim kadrom na ZGS

Ime in priimek	Delovno mesto na ZGS	Datum intervjuja	Trajanje intervjuja
Gregor Danev	Direktor	08. 07. 2025	58 min
dr. Aleš Poljanec	Pomočnik direktorja za strokovne zadeve	07. 07. 2025	51 min
mag. Janez Zafran	Pomočnik direktorja – vodja Centralne enote	16. 06. 2025	86 min
Miha Marenče	Sektor za načrtovanje razvoja gozdov, vodja	17. 06. 2025	62 min
mag. Matjaž Guček	Služba za gozdarsko načrtovanje, vodja	07. 07. 2025	45 min
Jože Mori	Sektor za ukrepe v gozdovih, vodja	16. 06. 2025	47 min
mag. Andrej Breznikar	Služba za gojenje gozdov, vodja	18. 06. 2025	64 min
Darko Pristovnik	Služba za gozdno tehniko in ekonomiko, vodja	23. 06. 2025	64 min
dr. Tina Simončič	Raba prostora, funkcije	08. 07. 2025	35 min

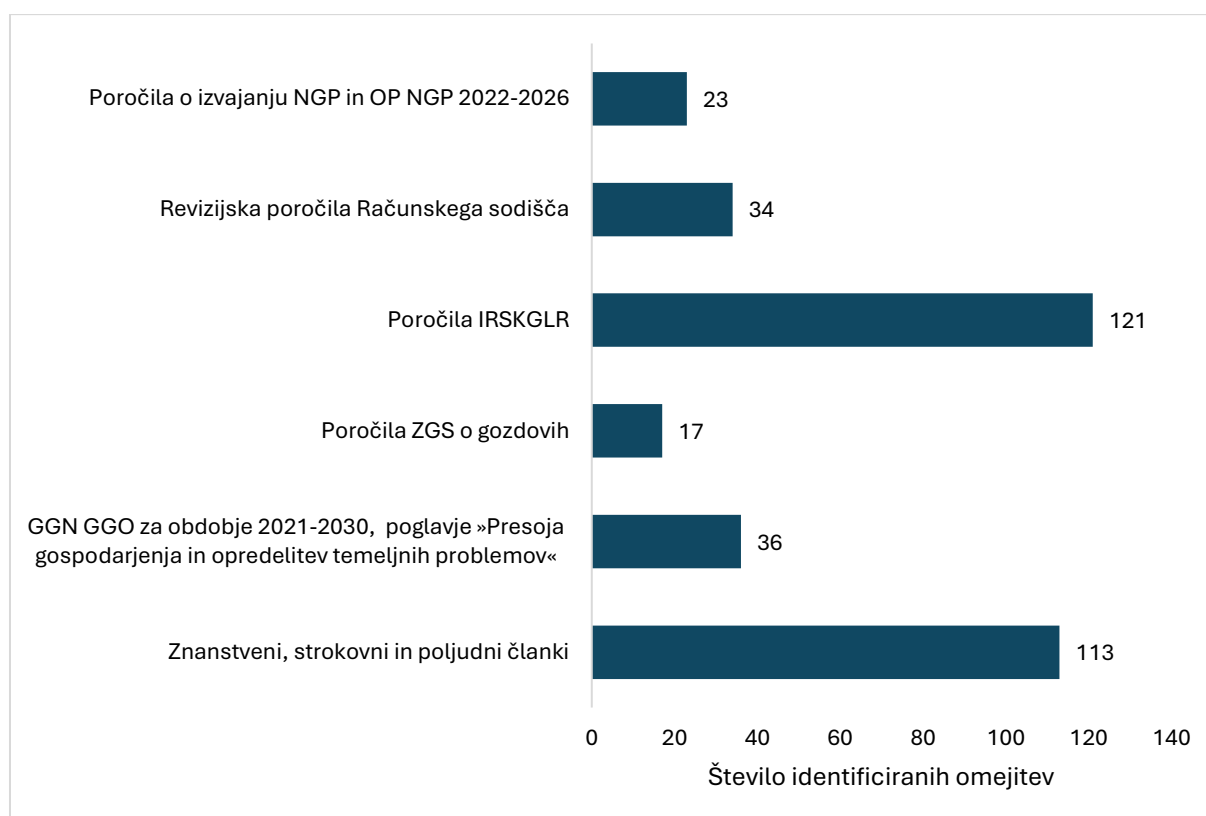
Intervjuje smo izvajali v živo, na sedežu ZGS z izjemo enega intervjuja, ki smo ga opravili on-line. Intervju je v povprečju trajal 57 min. Po izvedbi intervjujev smo naredili transkripcijo. Zaradi zagotavljanja anonimnosti smo v rezultatih uporabljali generične kode v obliki [ID XY]. Te so naključne in niso povezane z vrstnim redom intervjuvancev v preglednici 2.

3 Rezultati

Identificirani pravni instituti, ki so se izkazali, da omejujejo gospodarjenje z gozdovi oziroma so bili prepoznani kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi, so v poročilu prikazani v treh ločenih podpoglavjih, ki sledijo različnim fazam zbiranja podatkov (rezultati sistematičnega pregleda poročil, znanstvene, strokovne in poljudne literature; rezultati anketiranja zaposlenih na ZGS in rezultati intervjujev z vodstvenim kadrom na ZGS).

3.1 Rezultati sistematičnega pregleda poročil, znanstvene, strokovne in poljudne literature

V sistematičnem pregledu poročil, znanstvene, strokovne in poljudne literature smo skupno zaznali 344 zapisov, ki se nanašajo na pravne institute, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi oziroma so bili prepoznani kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi (Slika 2).

Slika 2: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi glede na tip dokumenta

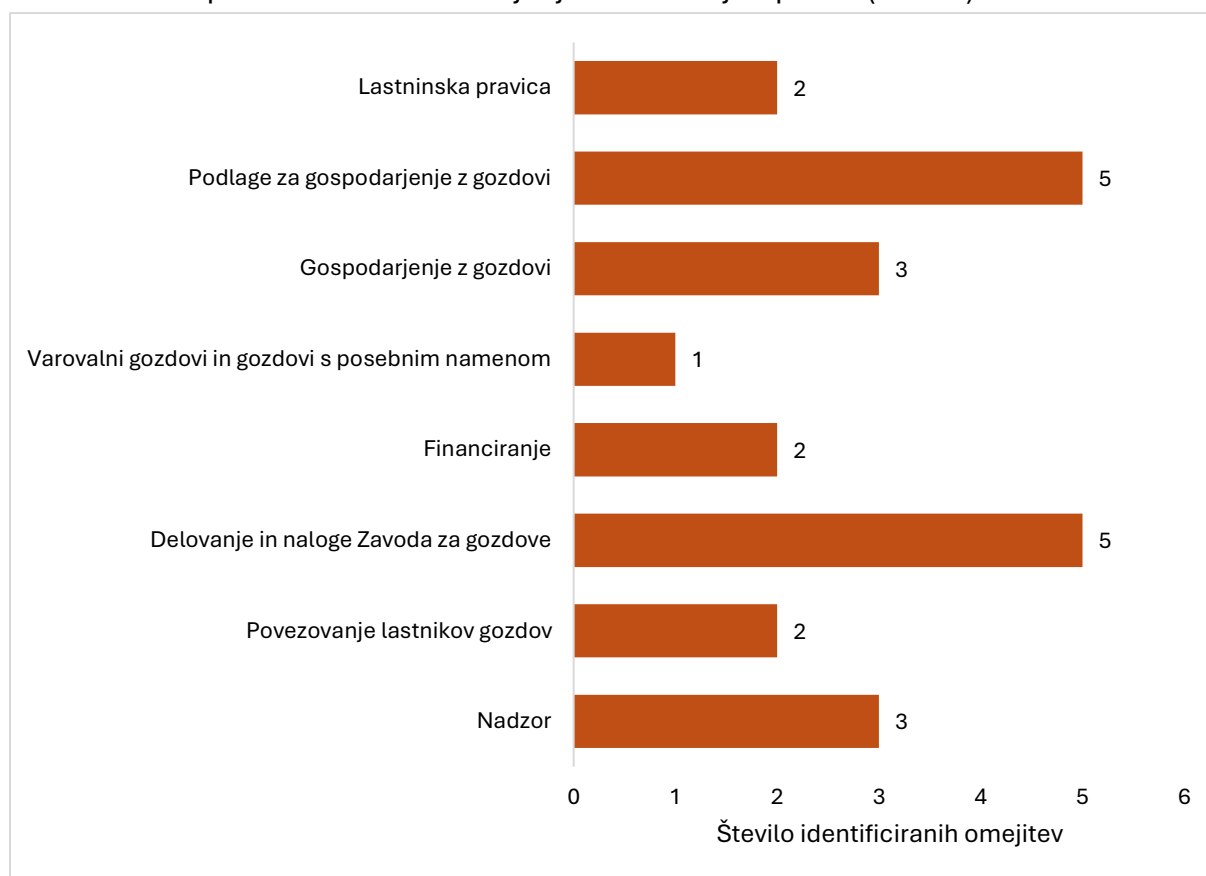
V nadaljevanju so rezultati prikazani v ločenih podpoglavjih. V podpoglavju 3.1.1 so prikazane omejitve pri gospodarjenju z gozdovi oziroma problemi v samem izvajanju zakonodaje v praksi identificirane v Poročilih o izvajanju NGP in OP NGP, v poglavju 3.1.2 so predstavljene omejitve oziroma problemi v samem izvajanju zakonodaje v praksi

identificirane v Revizijskih poročilih Računskega sodišča, v poglavju 3.1.3 so predstavljene omejitve oziroma problemi v samem izvajanju zakonodaje v praksi identificirane v Poročilih IRSKGLR, v poglavju 3.1.4 so predstavljene omejitve oziroma problemi v samem izvajanju zakonodaje v praksi identificirane v Poročilih ZGS o gozdovih, v poglavju 3.1.5 so predstavljene omejitve oziroma problemi v samem izvajanju zakonodaje v praksi identificirani v poglavju »Presoja gospodarjenja in opredelitev temeljnih problemov« GGN GGO za obdobje 2021-2030 in v poglavju 3.1.6 omejitve oziroma problemi v samem izvajanju zakonodaje v praksi identificirane v znanstvenih, strokovnih in poljudnih člankih ter poročilih projektov.

Ker je bil cilj identificirati le ključne vsebine (tj. pravne institute), ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi oziroma probleme v samem izvajanju zakonodaje v praksi, smo se v podpoglavjih osredotočili le na najpogostejše identificirane pravne institute.

3.1.1 Analiza Poročil o izvajanju Nacionalnega gozdnega programa in Operativnega programa za izvajanje Nacionalnega gozdnega programa za obdobje 2022-2026

Pri pregledu poročil o izvajanju NGP in OP NGP 2022-2026 je bilo skupno identificiranih 23 zapisov povezanih s pravnimi instituti, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi oziroma so se izkazali kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi (Slika 3).

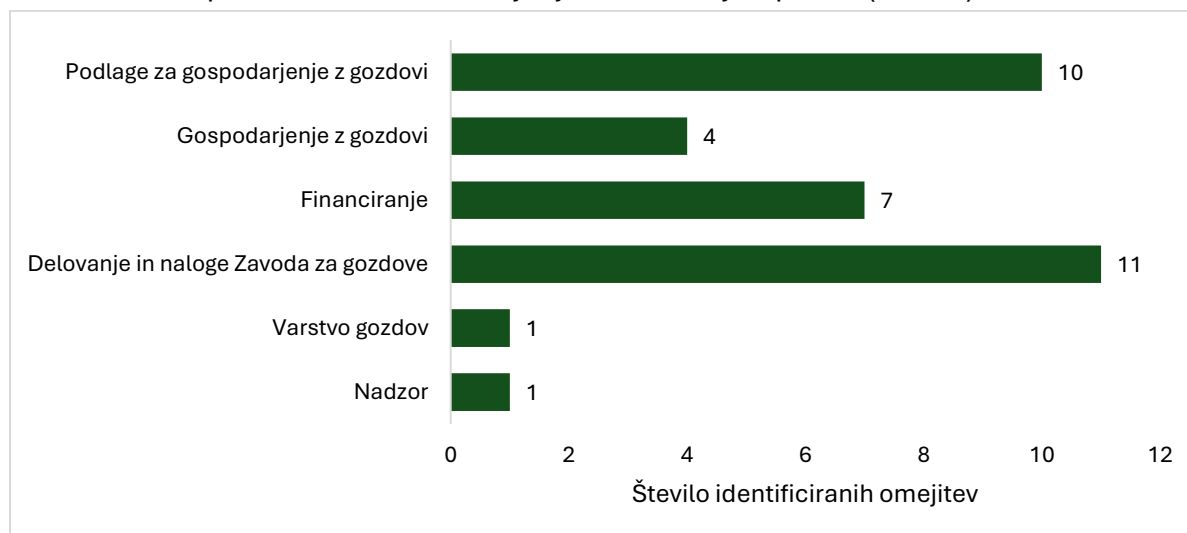
Slika 3: Število identificiranih omejitev povezanih z gospodarjenjem z gozdovi v Poročilih o izvajanju NGP in Operativnega programa za izvajanje NGP za obdobje 2022-2026

Podlage za gospodarjenje z gozdovi (načrti za gospodarjenje z gozdovi) so bile pri pregledu poročil o izvajanju NGP in OP NGP 2022-2026 izpostavljene iz treh vidikov. Izpostavljen je bil nekajmesečni zamik pri sprejemanju načrtov za gospodarjenje z gozdovi, kljub temu, da je ZGS z izdelavo GGN GGE pričel pravočasno in skladno s programom dela. Do nekajmesečnih zamikov je prišlo zaradi nesprejetja nadrejenih načrtov (GGN GGO), kar je posledično onemogočilo sprejetje Pravilnikov o GGN GGE. Poleg zamikov pri izdelavi načrtov za gospodarjenje z gozdovi pa je bilo izpostavljeno tudi pomanjkljivo izkoriščanje pravice do sodelovanja v postopku priprave in sprejemanja načrtov za gospodarjenje z gozdovi s strani lastnikov gozdov in posledično slabo razvit gozdni dialog. Slabo razvit gozdni dialog se ni mogel razviti tudi, ker se NGP in Zakon o gozdovih nista ustrezno spremenila oziroma dopolnila. Poleg problemov, ki so se izkazali v samem izvajanju zakonodaje v praksi pa v poročilih o izvajanju NGP in OP NGP 2022-2026 opozarjajo tudi na problematiko neusklajenosti in nejasno opredelitev poudarjenosti funkcij gozda na posameznem območju.

V poročilih so bili prepoznani tudi problemi, ki so povezani z **nalogami ZGS, ki jih opravlja kot javno gozdarsko službo**. V poročilih opozarjajo, da ZGS ne opravlja učinkovito nalog javne gozdarske službe, ki se navezujejo na zagotavljanje izvedbe ukrepov varstva gozdov in izvedbo negovalnih del (na podlagi programa vlaganj v gozdove), saj število izvedenih del zaostaja za načrtovanim (še posebej v zasebnih gozdovih). Poleg tega izpostavljajo, da ZGS ne opravlja učinkovito nalog javne gozdarske službe povezanih s strokovnim, načrtnim in dejavnejšim spodbujanjem lastnikov gozdov za gospodarjenje z gozdovi, saj je raven izvedenih aktivnosti zelo nizka, lastniki pa niso poslovno povezani.

3.1.2 Analiza Revizijskih poročil Računskega sodišča

Pri pregledu Revizijskih poročil Računskega sodišča je bilo skupno identificiranih 34 zapisov povezanih s pravnimi instituti, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi oziroma so se izkazali kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi (Slika 4).

Slika 4: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v Revizijskih poročilih Računskega sodišča

V povezavi z **nalogami ZGS, ki jih opravlja kot javno gozdarsko službo** so bili izpostavljeni pravni instituti, ki se nanašajo na izbiro drevja za posek, evidenco poseka, zagotavljanje izvedbe potrebnih gozdnogospodarskih del, spremljanje in nadzor izvajanja gradnje, rekonstrukcije in vzdrževanja gozdnih cest in prevzem opravljanjih del.

Računsko sodišče predlaga, da ker Zakon o gozdovih omogoča, da lahko lastnik gozda brez odločbe o skupni *izbiri dreves za posek* seka gozdno drevje na območjih, določenih v gozdnogojitvenem načrtu, kjer posamezna izbira dreves za možni posek ni obvezna, da se pripravi spremembo Zakona o gozdovih in drugih predpisov, ki bo lastnikom gozdov omogočala sečnjo tudi do določene količine drevja letno (npr. za drva, 10 – 15 m³) brez posamezne izbire drevja za posek na območjih, ki bodo določena v GGoj načrtih. Prav tako ZGS in MKGP-ju priporočajo, da glede na to, da: a) z odločbo o skupni izbiri drevja za posek (odločba A) lastnik gozda dobi možnost oziroma pravico, da do v odločbi določenega roka opravi posek izbranega drevja, ki je predviden tudi v pripadajočem gozdnogojitvenem načrtu, in ne obveznost za izvedbo poseka; če lastnik poseka ne opravi, sankcije niso predpisane, b) izdaja odločbe A ne vpliva neposredno na porabo proračunskih sredstev, c) ZGS od lastnika v odločbi A ne more zahtevati, da mu sporoči, ko je posek izveden, saj za to nima pravnih podlag in d) so pritožbe zoper odločbo na MKGP redke, proučita spremembe pravnih podlag, ki določajo, da se za redni posek zahteva izdaja odločbe A in namesto tega uvedeta le obvezno izbiro drevja za posek na podlagi pripadajočega gozdnogojitvenega načrta z izdajo »odkazilnega manuala« oziroma drugega dokumenta, ki bi imel vlogo dovoljenja za posek (z vključenim opozorilom o

ureditvi sečišča) in bi bil hkrati za ZGS podlaga za spremljanje in evidentiranje poseka. S tem bi se ZGS izognil nekaterim administrativnim postopkom in stroškom, kar bi prispevalo tudi k večji učinkovitosti in gospodarnosti poslovanja ZGS.

V povezavi z *evidencami poseka*, glede na meritve poseka na stalnih vzorčnih ploskvah, Računsko sodišče ugotavlja, da je dejanski posek v državi v povprečju za 27 % večji od evidentiranega poseka v evidencah ZGS. Zato ocenjujejo, da ZGS pri spremljanju izvedbe poseka ni bil uspešen, saj po njihovi oceni ni vzpostavil pogojev, ki bi mu omogočali učinkovito načrtovanje in spremljanje poseka, ker: a) nima medsebojno povezanih vseh ravni načrtovanja poseka, zato se podatki o poseku na ravni GGN GGE za odsek ne ujemajo s podatki o poseku za isti odsek na ravni GGoj načrta, b) nima za vse odseke izdelanih GGoj načrtov, na podlagi katerih se izda odločba o izbiri drevja za posek, c) ne izvaja dosledno kontrole vseh sečišč in v evidenco poseka ne vpisuje odstopanj od odločb o izbiri drevja za posek, d) ne evidentira delnega poseka, e) velik delež na stalnih vzorčnih ploskvah izmerjenega nedovoljenega poseka kaže, da revirni gozdarji ne izvajajo dovolj redno in vestno ogledov revirjev, ter ne ugotavljajo in ne predlagajo sankcioniranja nedovoljenega poseka gozdarski inšpekciji.

V povezavi z *izvedbo načrtovanih gozdnogospodarskih del*, Računsko sodišče v poročilu navaja, da bi po mnenju gozdarske inšpekcije za vzpostavitev *učinkovitega sistema gojenja gozdov* morali temeljito spremeniti Zakon o gozdovih. Ločiti bi bilo treba dela, ki krepijo gospodarsko vrednost gozdov, od tistih, ki so nujno potrebni za zagotavljanje javnega interesa, da se prepreči škoda v gozdovih ali na površinah, ki jih ti gozdovi varujejo. Tista dela, ki so nujno potrebna, bi moral lastnik gozda opraviti ali pa bi jih na njegove stroške izvršil organ z javnimi pooblastili. Ostala dela, ki zgolj krepijo gospodarsko funkcijo gozdov, pa bi bilo treba spodbujati na drugačen način, na primer z davčnimi olajšavami. ZGS je pripravil predlog naprednega usmerjanja razvoja gozdov, s katerim bi zagotovil višjo realizacijo načrtovanih del. V skladu s predlogom bi ukrepe, s katerimi ZGS usmerja razvoj gozdov, razdelili na nujne in priporočljive. Nujni ukrepi bi se izvajali na podlagi odločbe ZGS ter bi bili v celoti financirani s proračunskimi sredstvi ter delno iz sredstev za vlaganja v gozdove, zbranih od vseh lastnikov gozdov. V primeru ne izvedbe nujnih del s strani lastnikov gozdov bi njihovo izvedbo zagotovil ZGS. Priporočljivi ukrepi, ki bi bili tudi v javnem interesu, predvsem pa v interesu lastnikov gozdov, pa bi se izvajali na podlagi pogodbe, sklenjene z ZGS, ter bi se lahko prav tako sofinancirali. Prav tako ocenjujejo, da bi poleg jasnejše opredelitve del v javnem interesu k večjemu obsegu obnove gozdov pozitivno prispevala tudi možnost, da z gozdovi zasebnih lastnikov, ki nimajo interesa za aktivno gospodarjenje, gospodari upravljavec državnih gozdov ali drug subjekt, pri tem pa bi upravljavec gozdov del prihodkov, zmanjšanih za stroške, delil z lastnikom gozdov.

Ena od zakonskih nalog ZGS je tudi *priprava strokovnih podlag za odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami in vodenje evidenc o gozdnih cestah*. V poročilu navajajo, da naj ZGS poenoti način določanja odpiranja gozdov z gozdnimi prometnicami tako, da bo določil predele, ki z gozdnimi prometnicami niso odprti. Kot omejujoče za gospodarjenje z gozdovi v povezavi z gradnjo gozdnih prometnic, se je izkazalo tudi, Zakonsko določilo, da je gradnja gozdnih prometnic mogoča ob 100 % soglasju vseh lastnikov parcel, na katerih bi bila primerna gradnja gozdnih cest. Zato predlagajo, da mora MKGP spremeniti zakonske določbe, ki bi omogočile pospešeno gradnjo potrebnih gozdnih prometnic in ostalih protipožarnih objektov - npr. notarsko overjeno soglasje lastnikov gozdnih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 67 % površin zemljišč na predvideni trasi. Pripravijo naj se več letni programi vzdrževanja gozdnih cest in spodbudi se naj občine k izvedbi večletnih razpisov za izvajalce.

Podlage za gospodarjenje z gozdovi (načrti za gospodarjenje z gozdovi) so bile v poročilih Računskega sodišča izpostavljene, kot problem predvsem v povezavi z gozdnogospodarskim načrtovanjem, ki ga kot nalogo opravlja ZGS kot javno gozdarsko službo in sicer: a) da obdobje veljave GGoj načrta in pripadajočega GGN GGE nista enaka ali usklajena, b) da ZGS ni vzpostavil pogojev za učinkovito gospodarjenje z gozdovi, saj ni izdelal GGoj načrtov, ki so izvedbeni načrti za vse gozdove v Republiki Sloveniji, c) da vsebine načrtov za gospodarjenje z gozdovi niso usklajene in d) da lastniki gozdov in ostali akterji (predvsem iz sektorja varstva narave) niso v zadostni meri vključeni v gozdnogospodarsko načrtovanje.

Zakon o gozdovih določa, da je GGoj načrt izvedbeni načrt GGN GGE. Trajanje gozdnogojitvenega načrta ni predpisano. Računsko sodišče ugotavlja, da *obdobje veljave GGoj načrta in pripadajočega GGN GGE nista enaka oziroma usklajena* in da je imel ZGS v letu 2009 tretjino vseh GGoj načrtov starih več kot deset let, kolikor je veljavnost posameznega GGN GGE. GGoj načrti ob sprejemu novega GGN GGE niso bili posodobljeni, zato so lahko nastala odstopanja med ukrepi za isti odsek v GGN GGE v primerjavi z ukrepi za isti odsek v GGoj načrtu. V skladu z določili Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo se v okviru GGN GGE določijo usmeritve za gospodarjenje z gozdovi in ukrepi po lastniških kategorijah. Če naj bo GGoj izvedbeni načrt GGN GGE, kar zadeva izvedbo (količinsko ovrednotenih) ukrepov (posek, gojitvena in varstvena dela), bi moral biti, po oceni Računskega sodišča, tako količinsko kot tudi časovno vezan na obdobje veljavnosti GGN GGE in bi torej lahko trajal največ deset let. GGoj načrti ob sprejemu novega GGN GGE niso bili posodobljeni, zato so lahko bila odstopanja med ukrepi za isti odsek v GGN GGE v primerjavi z ukrepi za isti odsek v GGoj načrtu. V povezavi z *učinkovitostjo gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji*, Računsko sodišče ugotavlja, da se v GGoj načrtu opredelijo gozdnogojitveni cilji in ukrepi. Na podlagi GGoj načrta se izberejo drevesa za možni posek. Iz pregleda poročil je razvidno, da ZGS ni vzpostavil pogojev za učinkovito gospodarjenje z gozdovi, saj ni izdelal GGoj načrtov (za

15,6 % gozdnih površin v Republiki Sloveniji), ki so izvedbeni načrti za gospodarjenje z gozdovi.

Sklicujoč se na poročilo delovne skupine za pripravo ocene stanja v slovenskem gozdarstvu, kjer je bil podan predlog, naj bo izdelava GGoj načrtov obvezna za vse državne gozdove in za vse zasebne gozdove z velikostjo gozdne posesti najmanj 5 ha, saj naj bi bila izdelava GGoj načrta za manjšo posest neracionalna¹. Računsko sodišče priporoča MKGP in ZGS, naj proučita načine in posledice poenostavljenega GGoj načrtovanja za gozdne posesti, ki so lastniško razdrobljene in kjer ni večjega interesa za gospodarjenje z gozdovi in izvedeta *racionalizacijo gozdnogospodarskega načrtovanja*. Predlagajo naj se ločita okvirno (strateško) načrtovanje (npr. GGN GGO), ki bi bilo namenjeno izključno glavnim strategijam gospodarjenja (upravljanja) z gozdovi, v skladu s sprejeto gozdno politiko, in podrobno (operativno) načrtovanje (GGN GGE skupaj z izvedbenimi GGoj načrti), kjer bi se opredelile prednostne naloge pri gospodarjenju, podale temeljne razvojne usmeritve ter določili glavni ukrepi (možni posek, potrebna gojitvena in varstvena dela) in izvedla analiza preteklega gospodarjenja, hkrati pa bi ta raven ostala osnova za zbiranje in analizo podatkov o stanju gozdov na ravni ožjih homogenih enot gozdov (rastiščno gojitveni razredi, sestoji).

V povezavi z *vklučenostjo lastnikov gozdov v pripravo načrtov za gospodarjenje z gozdovi*, Računsko sodišče opozarja, da so lastniki gozdov v nezadostni meri vključeni v načrtovanje. Predlagajo, da mora ZGS poskrbeti za vključevanje lastnikov gozdov v pripravo načrtov za gospodarjenje z gozdovi že prej, ne le ob javni razgrnitvi osnutka in javni razpravi. Poudarjajo, da načrt ni prepoznaven kot orodje za delo z lastniki gozdov, ki je predpogoj za uspešno izvajanje načrta.

V povezavi s **financiranjem**, Računsko sodišče opozarja, da razpoložljiva proračunska sredstva praviloma ne zadoščajo za (so)financiranje celotnega programa vlaganj v gozdove glede gojitvenih in varstvenih aktivnosti, v katerega ZGS v okviru finančnih možnosti uvršča potrebna gojitvena in varstvena dela po kriteriju nujnosti izvedbe del. Največ proračunskih sredstev za sofinanciranje gojitvenih in varstvenih del pridobijo lastniki zasebnih gozdov, sledi ZGS, ki sredstva koristi za nabavo materiala za obnovo in varstvo gozdov ter v manjšem obsegu tudi za izvajanje izvršb izdanih odločb. Preostanek sredstev je namenjen upravljavcem občinskih in državnih gozdov. Zmanjšanje obsega proračunskih sredstev, namenjenih za vlaganja v gozdove, negativno vpliva na obseg del, ki jih izvedejo lastniki gozdov. Razpoložljiva sredstva bi morala biti čim bolj konstantna, saj se morajo dela v gozdovih izvajati več let zapored, če sredstev ni, pa lastniki gozdov lahko izgubijo interes za izvedbo del.

¹ Za manjše gozdne posesti bi bilo smiselno ukrepe določiti na podlagi posodobljenih prikazov sestojnih kart, ki bi imeli v takšnih primerih vlogo poenostavljenih GGoj načrtov.

Ena od nalog ZGS, ki jo opravlja kot javno gozdarsko službo je tudi, da pripravi *program vlaganj v gozdove*. Računsko sodišče opozarja, da ZGS nima izdelanih GGoj načrtov za vse gozdove in ker načrti niso vsebovali tudi predpisanih vsebin (npr. ni določen rok izvedbe, niso opredeljene stopnje nujnosti izvedbe del), ZGS ni imel vzpostavljenih pogojev za pripravo letnega programa dela in vlaganj, ki bi odražal potrebe po izvedbi gojitvenih in varstvenih del v gozdu in bi morale biti razvidne v GGoj načrtih. Prav tako so ugotovili, da niso bile izdane odločbe za izvedbo več načrtovanih gojitvenih in varstvenih del z najvišjo stopnjo nujnosti (stopnja 1), medtem ko so bile izdane odločbe za izvedbo del s stopnjo nujnosti 2 ali celo s stopnjo nujnosti 3. ZGS je odločbe B izdajal selektivno le za tista gojitvena in varstvena dela, ki so jih lastniki želeli izvesti in ne za vsa tista dela, ki bi jih bilo glede na njihovo nujnost potrebno izvesti. ZGS je predlagal MKGP ločitev gojitvenih in varstvenih del na potrebna in priporočljiva dela – za potrebna dela bi se izdala odločba in izvedla njena izvršba, za priporočljiva pa bi se z lastnikom sklenila pogodba na podlagi vloge, podobno kot za razpisana sredstva iz PRP.

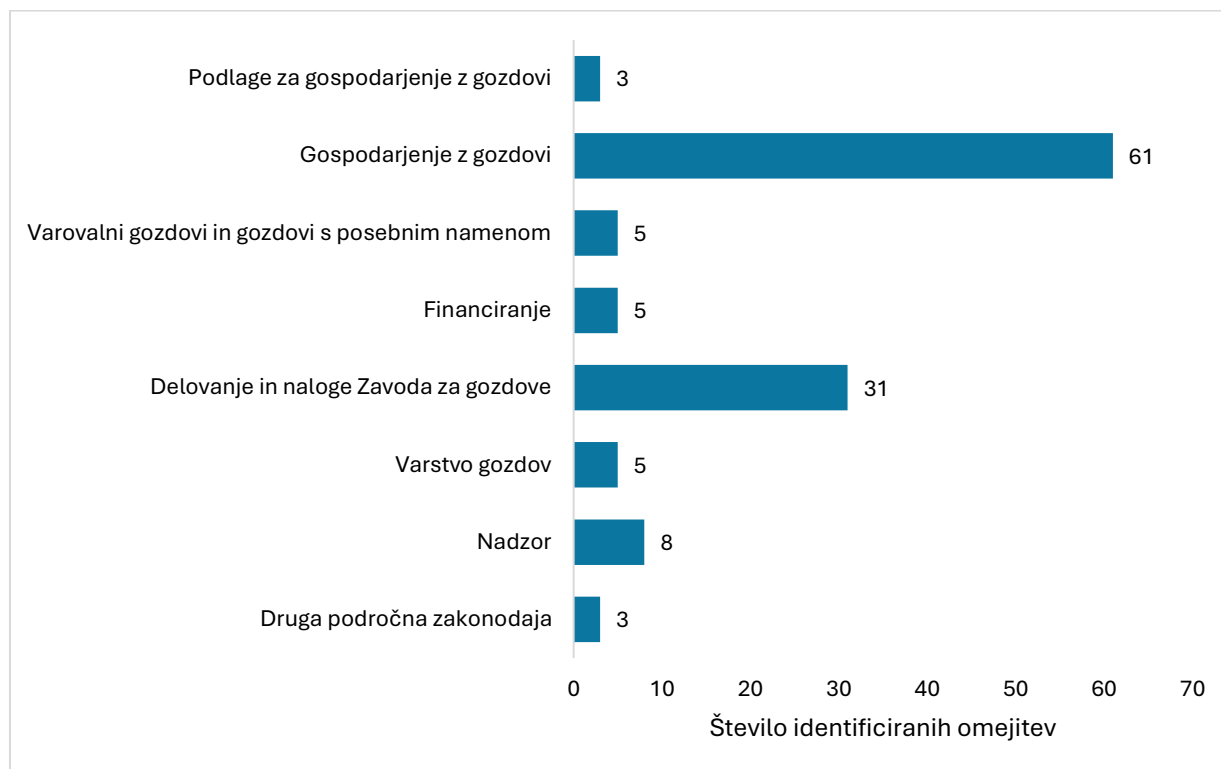
V povezavi z **gospodarjenjem z gozdovi**, Računsko sodišče opozarja, da večino žarišč podlubnikov odkrije ZGS, le manjši del tudi lastniki gozdov. Po odkritju žarišč ZGS z odločbo določi napadena drevesa, ki jih je treba posekati, ter rok izvedbe poseka. ZGS je v povprečju določal rok za izvršitev odločbe daljši od 21 dni, ki je kot instrukcijski rok predviden v pravnih podlagah s področja gozdarstva. Lastniki gozdov se rokov, ki jih določi ZGS, pogosto niso držali. ZGS ima določene okvirne usmeritve za izvedbo ukrepov za zatiranje podlubnikov, in sicer se za žarišča, evidentirana od 19. marca do konca oktobra, izdajajo odločbe z 21-dnevnim rokom po vročitvi odločbe, za žarišča, odkrita v drugih mesecih, pa imajo lahko odločbe tudi daljši rok. Pri tem pa opozarjajo, da ZGS zelo pogosto (63,8 % pregledanih odločb C) v evidenco poseka vnese napačen datum vročitve odločbe C ali pa datuma sploh ne vnese. Datum vročitve je pomemben zaradi določitve roka za pritožbo na MKGP in v nekaterih primerih zaradi določitve roka za izvedbo del. Ker ZGS v več primerih ni imel v evidenci poseka vnesenih pravih datumov o vročitvi odločbe in pravih rokov za izvedbo sanacijskih del v gozdovih, obstaja tveganje, da ZGS ni pravočasno preveril izvedbe del v gozdu in tako ni pravočasno izvedel izvršbe odločbe C, kadar lastniki niso izvedli naloženih del v predpisanih rokih. Prav tako opozarjajo, da ZGS izvršbe odločb, ki niso bile izvršene v roku izvajal v majhnem obsegu.

Revizijsko poročilo opozarja tudi, da obstajajo problemi povezani z *evidencami poseka*. ZGS priporočajo, naj začne v evidenci poseka voditi tudi podatke o vmesnih posekih, ki so bili izvedeni v posameznem letu trajanja odločbe A z oznako, da gre za delni posek; ko bo posek po odločbi v celoti izveden, pa naj se v evidenci poseka to zavede. Prav tako v poročilih podajajo predloge za izboljšanje evidenc poseka v gozdovih: a) na ZGS je treba z notranjimi ukrepi (stimulacije, disciplinski ukrepi, zagotovitev dolgoročnega strokovnega dela revirnih gozdarjev) povečati delež evidentiranega posekanega drevja. Na ravni OE je v sodelovanju s centralno enoto treba zagotoviti ukrepe za izboljšanje evidenc in vodenja

le-teh, b) v GGE, kjer so po podatkih iz stalnih vzorčnih ploskev ugotovljena največja odstopanja (30 % in več), je treba v sodelovanju s pristojno OE in KE takoj zagotoviti dodatno kontrolo (vzorčno) ter ugotoviti dejansko stanje na terenu in pglavitne vzroke za razhajanje, c) v gozdovih, kjer je po strokovnih kriterijih primerno opustiti posamezno izbiro drevja za posek, je treba čim prej uveljaviti poenostavljeno izbiro drevja za posek in tako zmanjšati število primerov, ko se lastniki gozdov še posebej pogosto odločijo za posek brez odobritve, o takšnem poseku pa se potem ne pridobijo nobene informacije o posekanih količinah.

3.1.3 Analiza Poročil Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo

Pri pregledu Poročil IRSKGLR je bilo skupno identificiranih 121 zapisov povezanih s pravnimi instituti, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi oziroma so se izkazali kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi (Slika 5).

Slika 5: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v Poročilih Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo

V pregledanih poročilih se je največ pravnih institutov povezanih z **gospodarjenjem z gozdovi**, nanašalo na izdajo odločb za redno sečnjo v upravnem postopku (odločbe A) in s tem povezan nezakonito posekan les, evidence o poseku, varstveno-sanitarni posek gozdnega drevja, sledljivost gozdnih lesnih sortimentov, knjigovodske listine in sistem potrebne skrbnosti ter posege v gozd in gozdni prostor brez soglasja ZGS.

Iz pregleda poročil je razvidno, da je povsem v vrhu števila kršitev predpisov še vedno *posek brez ali v nasprotju z izdano odločbo v upravnem postopku (odločba A)*. Ugotavljajo, da se v predelih, kjer je velik obseg sanitarne sečnje, obseg nedovoljenega rednega poseka zmanjšuje. Opozarjajo, da nekateri revirni gozdarji ZGS pri izdaji odločb za dovoljen posek izbranih dreves, drevje na terenu označijo le z barvno piko brez žiga na koreničniku, kar otežuje ali pa celo onemogoči obravnavanje nedovoljenega poseka dreves oziroma sečnje dreves v nasprotju z izdano odločbo ZGS.

V povezavi z *nezakonito posekanim drevjem* v poročilih izpostavljajo, da če je les nezakonito posekanega drevja še v gozdu, gozdarska inšpekcija z odločbo prepove dajanje tega lesa na trg. Problem pa nastane kadar gre za poskus kraje. V tem primeru je lastnik dvojno kaznovan, les so mu posekali in še prodati ga ne sme. Zato predlagajo, da je potrebno poiskati ustrezno zakonsko podprto rešitev, ki bo lastniku omogočala prosto razpolaganje s takim lesom.

V povezavi z *izdajanjem odločb v upravnem postopku* v poročilih gozdarska inšpekcija predlaga, da se v primeru naravnih ujm in prenamnožitve škodljivcev večjega obsega, na najbolj prizadetih predelih ne izdajajo odločbe za redno sečnjo. Prav tako v poročilih izpostavljajo, da problem, da lastnik gozda ni izvedel ali zagotovil izvedbe sanitarne sečnje gozdnega drevja in preventivnih varstvenih del v roku, ki jih z odločbo določi ZGS. ZGS še vedno v izreku nekaterih C odločb določa fiksni rok za izvedbo odločbe ali pa ta rok veže na datum izdaje odločb, čeprav je edino smiselno rok izvedbe vezati na datum vročitve odločbe. Kljub temu, da Zakon o gozdovih predvideva upravo izvržbo po drugi osebi, če lastnik gozda ne opravi sanitarne sečnje, spravilo in odvoz okuženih ali z insekti napadenega, močno poškodovanega ali podrtega drevja iz gozda na lokacijo, ki ne predstavlja nevarnosti za nadaljnje širjenje škodljivih organizmov, na nekaterih območnih enotah ZGS še vedno, glede na število kršitev, izdajo zelo malo sklepov o izvržbi oziroma ne uvedejo izvršilnih postopkov v primeru neizvršitve sanitarne sečnje v postavljenem roku.

V povezavi z *evidencami o poseku* je v poročilih izpostavljeno, da lastniki gozdov, ZGS običajno ne sporočajo količine in strukture dodatno posekanih neizbranih dreves, kar so opazili ob razkoraku med podatki, ki so navedeni na dovoljenju za posek in količino prodanih gozdnih lesnih sortimentov. Revirni gozdar bi ob kontroli sečišča sicer moral ugotoviti dodatno posekana neizbrana drevesa in ustrezno ukrepati, vendar se kontrola sečišč ne izvaja za vsa sečišča. Prav tako opozarjajo, da kljub temu, da so revirni gozdarji ob prevzemu sečišča ugotovili selektivni posek oziroma dodatno posekana neizbrana drevesa, tega niso vnesli v evidenco poseka.

Na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (2016) morajo gozdne lesne sortimente, ki so naloženi na vozilo ali se prevažajo po cesti, zaradi spremljanja sledljivosti prometa z gozdnimi lesnimi sortimenti in izvajanja nadzora v

skladu z zakonom, spremljati *knjigovodska listina*. Le ta vsebuje podatke o lastniku gozdnega drevja ali gozdnih lesnih sortimentov, pošiljatelju, prevozniku, prejemniku, vrsti in količini gozdnih lesnih sortimentov ter času in kraju nakladanja in razkladanja. V poročilih gozdarska inšpekcija ugotavlja, da zavezanci pri izpolnjevanju knjigovodskih listin niso dovolj natančni in da še vedno nekateri ne razlikujejo med pojmi pošiljatelj in prejemnik ter pošiljatelj in lastnik dreves. Z Zakonom o gozdovih se ureja tudi izvajanje Uredbe (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode. V poročilih gozdarska inšpekcija ugotavlja, da subjekti še vedno nimajo vzpostavljenega *sistema potrebne skrbnosti* ali pa je bil ta pomanjkljiv ali pa so ravnali v nasprotju z njim. Pregledani sistemi potrebne skrbnosti so bili pomanjkljivi, ker ni bila narejena ocena tveganja ali pa je bilo tveganje napačno ocenjeno, ni bila zagotovljena sledljivost lesa do odločbe ZGS, ker so bili predloženi podatki o prodaji lesa skupni za več odločb, manjkali so datumi odvozov lesa, podatki o kupcih lesa pa so bili nepopolni.

V poročilih gozdarski inšpektorji opozarjajo tudi, da se pogosto *dogajajo posegi v gozd in gozdni prostor brez soglasja ZGS*. Zakon o gozdovih določa, da je potrebno za graditev objektov in posege v gozd oziroma gozdni prostor ter za krčitve gozda v kmetijske namene, pridobiti soglasje ZGS. Opozarjajo, da se posegi v gozd oziroma gozdni prostor izvajajo najpogosteje za namene gradnje objektov oziroma za različne druge namene, kot na primer motokros in kolesarske poligone, poligone za paintball in prostor za parkiranje ali kampiranje. Iz poročil je razvidno, da problem postaja iz leta v leto večji. Problem pri teh kršitvah so izjemno dolgotrajni postopki, v katerih zavezanci uporabijo vsa pravna sredstva, da bi lahko čim dlje časa obdržali in uporabljali stanje v nasprotju s predpisi. Posegi v gozd in gozdni prostor so tudi težko popravljivi, če sploh so, in zahtevajo znatna finančna sredstva, običajno precej večja, kot so bila potrebna za sam poseg.

Nekateri problemi v poročilih so bili povezani tudi z izvedbo **nalog ZGS, ki jih opravlja kot javno gozdarsko službo**. Izpostavljene so bile naslednje naloge: izbira drevja za posek, program vlaganj v gozdove, izdajanje odločb v upravnem postopku, spremljanje in nadzor izvajanja gradnje, rekonstrukcije in vzdrževanja gozdnih cest in prevzem opravljanih del.

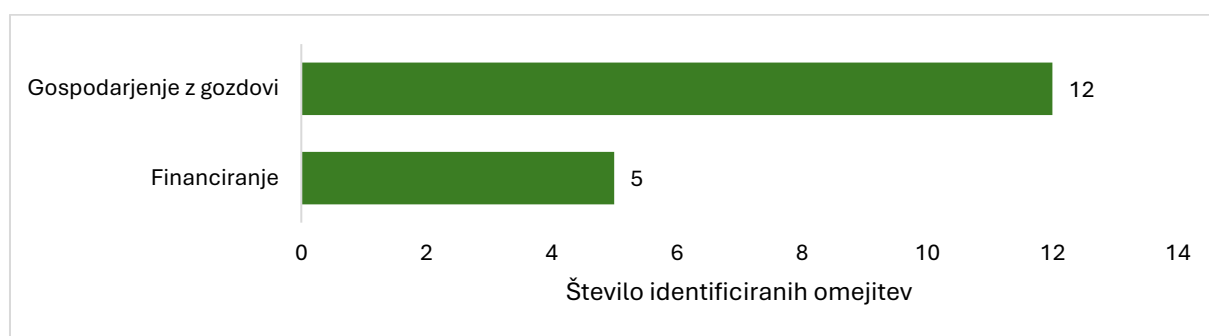
V poročilih gozdarska inšpekcija opozarja, v povezavi z *izbiro drevja za posek*, da nekateri revirni gozdarji ZGS pri izdaji odločb za posek izbranih dreves, drevje na terenu označijo le z barvno piko brez žiga na koreničniku. V povezavi s *programom vlaganj v gozdove*, gozdarska inšpekcija ugotavlja, da se gojitvena dela marsikdaj določajo glede na pripravljenost lastnika za izvedbo, ne pa glede nujnosti izvedbe samih del. Pri nekaterih objektih gozdarska inšpekcija ugotavlja, da sadnja ni bila smiselna, ker je bilo že prisotno naravno mladje, ali pa je bila sadnja izvedena pod zastorom dreves. Prav tako ugotavljajo, da ZGS na nekaterih enotah premalo spodbuja zatiralne ukrepe. V povezavi s tem in *izdajo odločb v upravnem postopku*, ugotavljajo, da izreki v odločbah o saditvi, ki jih izdaja ZGS

niso dovolj konkretizirani, da bi bil omogočen učinkovit nadzor in prekrškovno ukrepanje gozdarske inšpekcije. Roki so določeni šablonsko. Praviloma izreki ne vsebujejo opisa načina saditve, niti navodil, kako je potrebno s sadikami ravnati v času med prevzemom v drevesnici in samo sadnjo. Predlagajo, da se sadnja izvaja izključno tako, da se obeleži vse posajene sadike. Delavci ZGS pa morajo preverjati kvaliteto sadik pred prevzemom v drevesnici, nadzorovati manipulacijo s sadikami in samo sadnjo. Prav tako bi moral ZGS v naslednji rastni sezoni opraviti vsaj okularno oceno uspeha sadnje in v primeru večjih odstopanj ugotavljati vzroke za slabši uspeh. Obračun prihodnjih gojitvenih del (obžetev, zaščita ipd.) bi moral biti vezan na oceno uspeha sadnje in ne na obseg oziroma število sadik iz odločbe o sadnji. V povezavi z *gradnjo, rekonstrukcijo in vzdrževanjem gozdnih cest*, gozdarska inšpekcija ugotavlja, da ZGS prepozno reagira na nepravilnosti v zvezi s tem, saj gradenj in vzdrževanja ne spremlja in ne prepreči nepravilnosti. Ugotavljamo, da ZGS ne beleži vseh sprememb na vlakah v tehnološkem delu GGoj načrtov.

Kot problematično je bilo v poročilih izpostavljeno tudi **izvrševanje nadzora** (gozdarskih nadzornikov), saj ZGS kljub zakonskim določilom naj ne bi pričel z delom na tem področju. Prav tako pa opozarjajo, da so ukrepi inšpekcije za gozdarstvo, kadar gre za gradnjo objektov v gozdu ali za navažanje odpadnega materiala v gozd in gozdni prostor, odvisni tudi od tega ali bosta gradbena in okoljska inšpekcija opravili svoj del inšpekcijskih postopkov.

3.1.4 Analiza Poročil Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih

Pri pregledu Poročil ZGS o gozdovih je bilo skupno identificiranih 17 zapisov povezanih s pravnimi instituti, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi oziroma so se izkazali kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi (Slika 6).

Slika 6: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v poročilih Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih

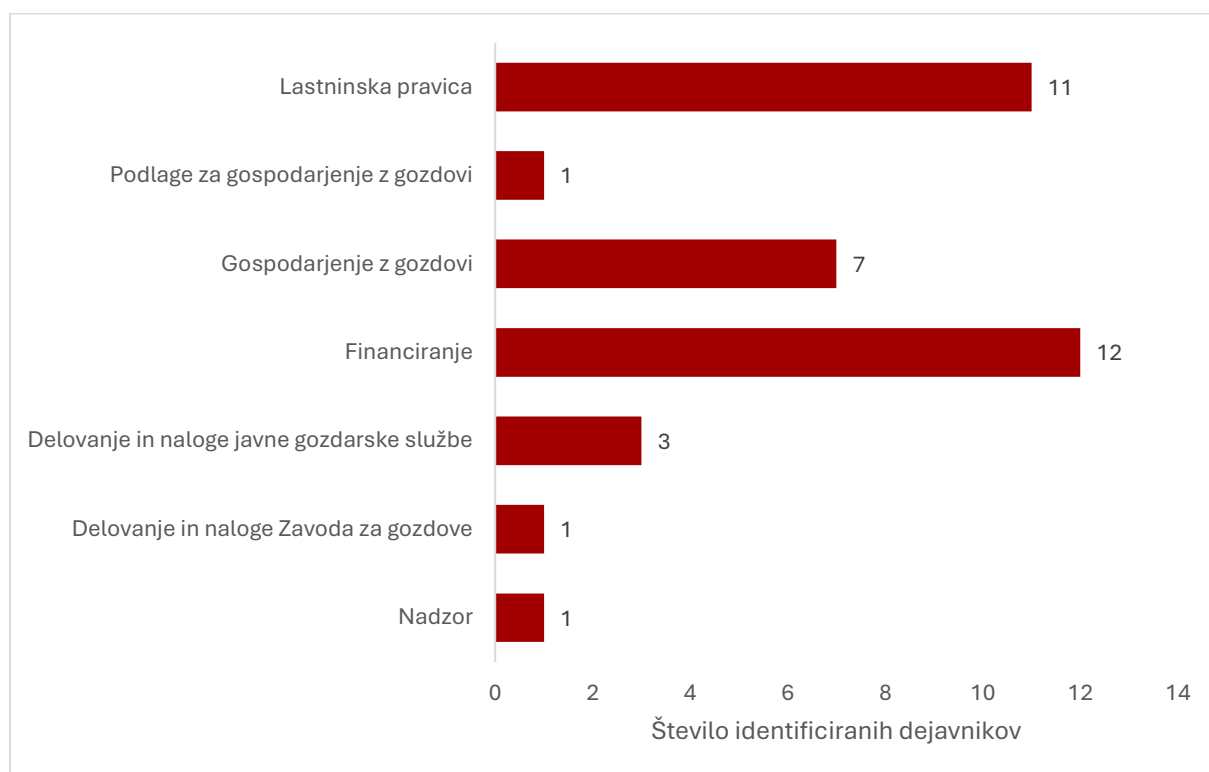
V povezavi z **gospodarjenjem z gozdovi** so bili v poročilih, kot problemi pri gospodarjenju z gozdovi izpostavljeni nezakonito posekan les, krčitve gozda v kmetijske namene brez dovoljenja in posek na golo. Poročila opozarjajo, da *nezakonito posekan les* v povprečju predstavlja od 0,3 do 0,6 % od realiziranega poseka, kar predstavlja problem pri

evidentiranju poseka. V povezavi s *krčitvami gozda v kmetijske namene brez dovoljenja* ZGS je bilo izpostavljeno, da so tovrstni pritiski največji v območjih intenzivnega kmetijstva. V poročilih je bil kot problem zaznan tudi *posek na golo*. V analiziranih letih je bilo evidentiranih skupno 104 posekov na golo (skupne površine 34,8 ha).

V povezavi s **financiranjem**, ZGS v poročilih o gozdovih navaja, da je problematično predvsem neizvajanje načrtovanih gozdnogospodarskih del. V poročilih izpostavljajo, da omejen obseg proračunskih sredstev za sofinanciranje vlaganj v gozdove vpliva na količino izvedenih načrtovanih gozdnogospodarskih del (predvsem v zasebnih gozdovih).

3.1.5 Analiza gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih območij za obdobje 2021-2030, poglavje »Presoja gospodarjenja in opredelitev temeljnih problemov«

Pri pregledu poglavij »Presoja gospodarjenja in opredelitev temeljnih problemov« GGN GGO za obdobje 2021-2030 je bilo skupno identificiranih 36 zapisov povezanih s pravnimi instituti, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi oziroma so se izkazali kot problematični v samem izvajanju zakonodaje v praksi (Slika 7).

Slika 7: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v GGN GGO

Financiranje je bilo v poglavjih izpostavljeno kot problem predvsem v povezavi z neustrezno višino finančnih sredstev, ki se zagotavlja v proračunu Republike Slovenije za financiranje/sofinanciranje vlaganj v gozdove, za izvajanje javne gozdarske službe in za vzdrževanje gozdnih cest. Neoptimalen sistem sofinanciranja gojitvenih del zadostuje le

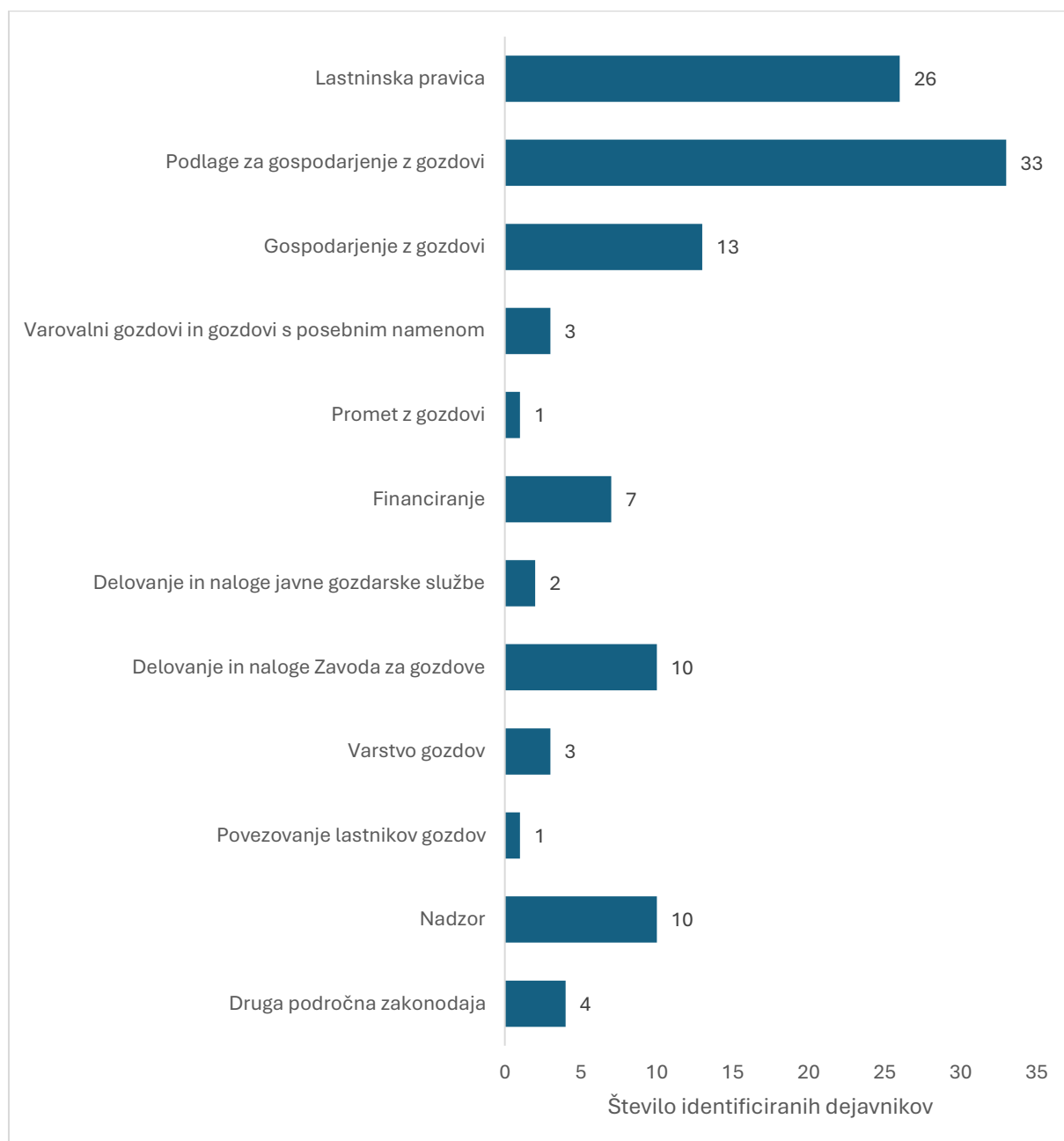
za izvedbo tretjine načrtovanih gojitvenih in varstvenih del, kar posledično omejuje njihovo celotno realizacijo. Zlasti v zasebnih gozdovih je obseg izvedenih ukrepov neposredno odvisen od razpoložljivih sredstev za sofinanciranje vlaganj v gozdove. Prav tako izpostavljajo, da je višina sredstev za vzdrževanje gozdnih cest prenizka, saj s tem komaj zagotavljajo tekoče vzdrževanje.

V povezavi z **izvrševanjem lastninske pravice** so bili izpostavljeni pravni instituti, povezani s 5. členom Zakona o gozdovih, ki ureja prost dostop v gozdu. Kot problematična je izpostavljena predvsem prekomerna raba gozdov za rekreacijske namene, saj povečan obisk gozdov omejuje/onemogoča izvedbo sečnje in spravila. Prekomerna obremenitev gozda z obiskovalci, vključno z nabiralništvom, agresivnim turizmom in nezakonito rekreacijo z motornimi vozili (štirikolesniki, motorji, motorne sani) in s kolesi povzroča tudi poškodbe tal in gozdnih prometnic, vnaša hrup v gozdni prostor, kar negativno vpliva na habitate redkih živalskih vrst in povečuje aktivnost jelenjadi. Redkeje je kot problem povezan z omejenostjo lastninske pravice zaznano *rekreativno nabiranje nabiranja plodov, zelnatih rastlin, gob in prosto živečih živali*.

V povezavi z **gospodarjenjem z gozdovi** so bili izpostavljeni predvsem problemi povezani s krčitvami gozda v kmetijske namene brez dovoljenja, posekom na golo in ograditvami posameznih delov gozdov. V GGN GGO je navedeno, da je bil večji del krčitev gozda v kmetijske namene izveden brez dovoljenja ZGS. Poleg tega ugotavljajo, da je število nelegalnih posekov, posekov na golo, naraslo. Ker gre večinoma za manjše površine je njihovo ugotavljanje oteženo. V GGN GGO opozarjajo tudi na vse večje število nelegalnih ograditev v gozdovih, ki predstavljajo prepreko pri dostopu v gozd ali pa so namenjene za gojenje raznih vrst živali. Našteti problemi ne izhajajo neposredno iz omejitev pravnih institutov, vendar imajo vpliv na gospodarjenje z gozdovi.

3.1.6 Analiza znanstvene, strokovne in poljudne literature

Pri pregledu znanstvene, strokovne in poljudne literature je bilo skupno identificiranih 113 zapisov povezanih s pravnimi instituti, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi oziroma so se izkazali kot problematični v samem izvajanju zakonodaje v praksi (Slika 8).

Slika 8: Število identificiranih omejitev oziroma problemov v samem izvajanju zakonodaje v praksi povezane z gospodarjenjem z gozdovi v znanstveni, strokovni in poljudni literaturi

Podlage za gospodarjenje z gozdovi (načrti za gospodarjenje z gozdovi) so bile v pregledani literaturi izpostavljene kot pravni institut, ki omejuje gospodarjenje z gozdovi, predvsem v smislu, da načrti opredeljujejo območja s poudarjenimi funkcijami gozdov,

katere so ovrednotene s tremi *stopnjami poudarjenosti* ter z vidika same *vsebine načrtov za gospodarjenje z gozdovi*.

Številčnost funkcij gozdov (17 funkcij gozdov) in njihove stopnje poudarjenosti, omejujejo gospodarjenje z gozdovi predvsem zaradi prevelikega števila funkcij in stopenj poudarjenosti, kar se odraža v nejasnih omejitvah (npr. časovnih in tehnoloških) pri izvajanju gozdnogospodarskih del (npr. sečnja in spravilo, odvoz lesa). Poleg tega avtorji poudarjajo, da je pri opredeljevanju območij s poudarjenimi funkcijami in njihove stopnje poudarjenosti velikokrat vodilno načelo subjektivno odločanje načrtovalcev ZGS. Omejujoča za gospodarjenje z gozdovi je tudi naraščajoča pomembnost funkcij gozdov povezanih z varstvom narave in okolja (npr. funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti, hidrološka funkcija, klimatska funkcija, funkcija varovanja naravnih vrednot).

Drugi sklop omejitev je povezan predvsem z *vsebino načrtov za gospodarjenje z gozdovi*. V splošnem so končni uporabniki načrtov za gospodarjenje – lastniki in upravljavci gozdov velikokrat prepričani, da jih načrti omejujejo pri gospodarjenju z gozdovi med drugim tudi zato, ker niso razumljivi in posledično ne prepoznavajo njihove uporabne vrednosti. Avtorji izpostavljajo, da pri načrtih za gospodarjenje z gozdovi prihaja do vsebinskih neskladij med posameznimi poglavji načrta in med posameznimi načrtovalskimi ravni, ter da so vsebine načrtov za gospodarjenje v neskladju s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo. Poleg tega so načrti za gospodarjenje z gozdovi skozi leta postajali vsebinsko vse bolj obsežni, dodajale so se nove vsebine, s tem pa so postali manj pregledni.

Prav tako v literaturi ugotavljajo, da je *postopek priprave načrtov* za gospodarjenje z gozdovi zahteven, zahtevno pa je tudi zbiranje podatkov za pripravo le-teh. Potrebna bi bila racionalizacija zbiranja podatkov za pripravo gozdnogospodarskih načrtov in zmanjšanje ravni načrtovanja. Te spremembe je mogoče formalno izpeljati le s spremembo podzakonskih predpisov, ki urejajo to področje. Spremembe so nujno potrebne, saj glede na rezultate pregleda literature, ZGS s trenutno kadrovsko strukturo in finančnimi viri načrtovanja gospodarjenja z gozdovi v takšnem obsegu ne more izvajati. V rezultatih pregleda literature so še posebej izpostavljeni *GGoj načrti*, kot izvedbeni načrti. Ugotavljajo, da je zahtevnost priprave le-teh v zadnjih letih narasla njihova uporabna vrednost pa upadla (lastniki gozdov so zaradi ekonomske neodvisnosti od gozda nezainteresirani za izvajanje ukrepov določenih v GGoj načrtih). Poleg tega so gozdnogojitveni cilji in ukrepi velikokrat neusklajeni ali pa celo nezdružljivi z lovno upravljavskimi načrti.

Kot problem se je izkazala tudi nizka stopnja *vklučenosti in sodelovanja zasebnih lastnikov gozdov v gozdnogospodarsko načrtovanje*. Glede na literaturo je problem v obveščanju lastnikov gozdov o možnosti dajanja pobud, kot tudi njihova neodzivnost na

obvestila. Na drugi strani pa je bilo izpostavljeno tudi, da pripombe, ki so jih lastniki gozdov podali na javnih razgrnitvah in javnih obravnavah niso bile upoštevane.

V povezavi z **izvrševanjem lastninske pravice** je bil izpostavljen pravni institut vezan na prost dostop v gozdu in rekreativno nabiranje plodov, zelnatih rastlin, gob in prosto živečih živali. Iz pregleda literature je razvidno, da mora lastnik gozda na podlagi Zakona o gozdovih (5. člen) dopustiti v svojem gozdu prost dostop, razen za primere pridobitne turistične oziroma pridobitne rekreativne dejavnosti, vendar pa rekreativna niti turistična oziroma pridobitna dejavnost zakonsko nista opredeljeni, poleg tega pa ju je težko ločiti (npr. tek društva, kjer člani plačujejo članarino, tečejo pa po gozdu). Pridobitnih dejavnosti (turistične in rekreativne) lastniki gozdov v svojem gozdu niso dolžni dopustiti, vendar nimajo ustreznih ukrepov s katerimi bi to lahko preprečili, pristojna inšpekcija pa največkrat ne odreagira oziroma odreagira prepozno. V povezavi s prostim dostopom v gozd je identificirana kot problem tudi vožnja z motornimi vozili v naravnem okolju, ki je redko nadzorovana in sankcionirana s strani pristojnih inšpekcijskih služb. Gospodarjenje z gozdovi je tako večkrat omejeno/onemogočeno zaradi vožnje z motornimi vozili in onemogočenega dostopa do gozda (parkirana vozila v naravnem okolju). Pristojni inšpekcijski nadzor in nadzor s strani policije na tem področju ni učinkovit.

Omejujoče za gospodarjenje z gozdovi je tudi povečanje obiska gozdov z namenom rekreativnega in pridobitnega nabiranja plodov, zelnatih rastlin, gob in prosto živečih živali in pomanjkanje nadomestil za lastnike gozdov, saj le-to zmanjšuje donose iz naslova lastnine nad gozdom lastnikom gozdov. Poleg tega v literaturi avtorji opozarjajo, da meja med rekreativnim in pridobitnim nabiranjem plodov, zelnatih rastlin, gob in prosto živečih živali ni opredeljena. Osebe, ki nabirajo plodove, zelnote rastline, gobe in prosto živeče živali za pridobitne namene bi morale v ta namen pridobiti dovoljenje lastnika gozdov, kar pa se v praksi ne izvaja.

V povezavi z **gospodarjenjem z gozdovi** se je kot največji problem izkazal nedovoljen posek. Največ nedovoljenega poseka je v zasebnih gozdovih in je posledica več dejavnikov (kot izpostavljajo v pregledani literaturi), kot so na primer: a) da lastniki mislijo, da za majhne količine posekanega lesa ne rabijo odkazila s strani ZGS, b) da so revirni gozdarji preobremenjeni in ne utegnejo odkazati drevja za posek vsem lastnikom gozdov in c) da lastniki gozdov potrebujejo več lesa, kot ga lahko posekajo v okviru trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Vse to pripelje do problematičnih odstopanj med evidentiranim in dejanskim posekom. V povezavi z nedovoljenim posekom pa avtorji izpostavljajo še problematiko, kaj narediti z nedovoljeno posekanim ali ukradenim lesom, ki ga zasežejo, saj država nima urejenih skladišč. Problematično pa je tudi iskanje krivcev (po nekaterih podatkih se razreši le 5 % primerov).

Poleg tega pa je bilo v tem tematskem sklopu identificirano, da omejuje gospodarjenje z gozdovi tudi izdaja odločb v upravnem postopku. Izdaja odločb v upravnem postopku je

časovno zelo potratno opravilo revirnega gozdarja, saj gre običajno za odkazilo le posameznih dreves. Poleg tega je problematično, da se po Zakonu o gozdovih odločba o izbiri dreves za posek praviloma izda za več let, vendar največ za dobo pet let, kar pomeni, da ima lahko en revirni gozdar odprtih tudi po več 1000 odločb (predvsem na majhni in razdrobljeni gozdni posesti), to pa posledično otežuje spremljanje izvedenega poseka. Prav tako ZGS od lastnika v odločbi A ne more zahtevati, da mu sporoči, ko je posek izveden, saj za to nima pravnih podlag.

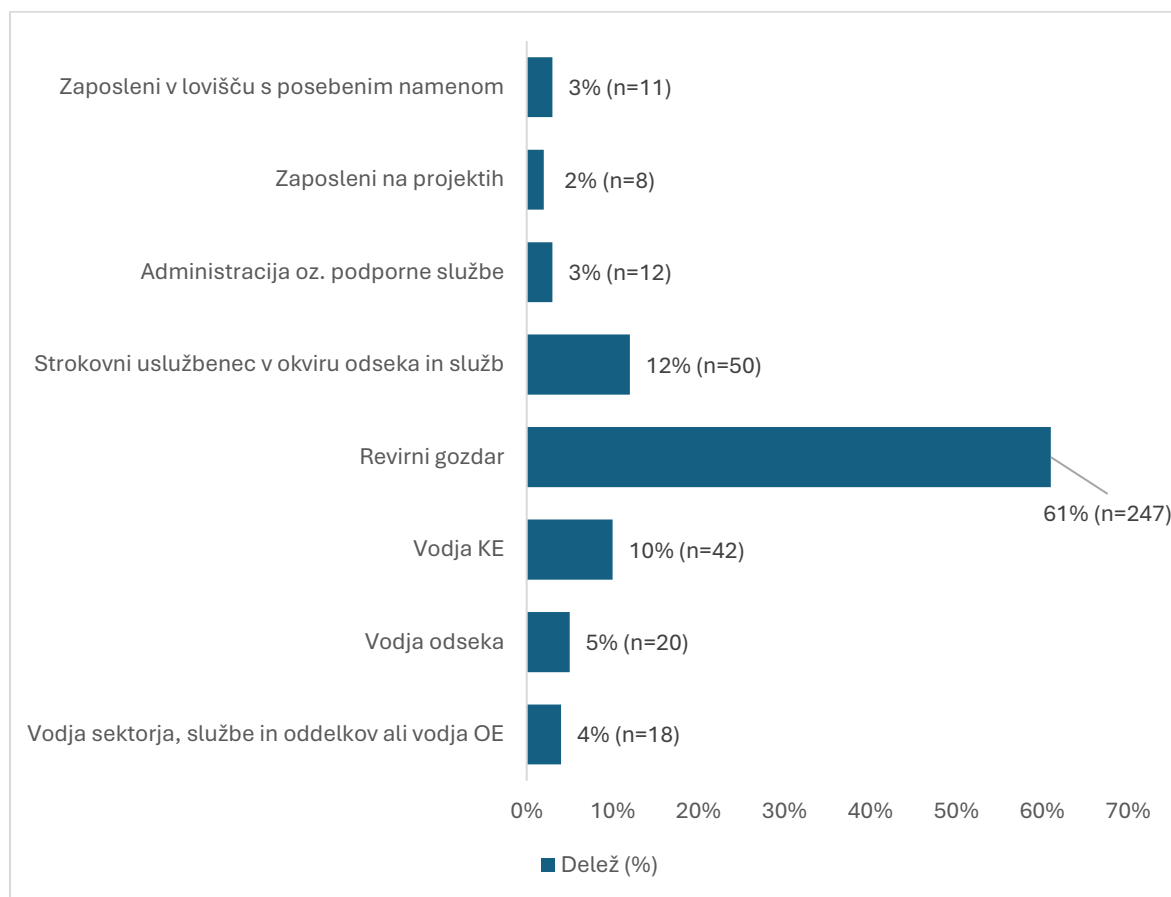
V literaturi so bili prepoznani tudi problemi povezani z **nadzorom**. Izpostavljen je bil predvsem problem izvrševanja nadzora, poleg tega pa tudi nejasne pristojnosti, prekrivanje področij in nekoordinirano delovanje posameznih inšpekcij služb. V literaturi izpostavljajo, da je izvajanje nadzora v gozdovih redko, globe so prenizke in nimajo učinka. Avtorji izpostavljajo mnoge primere, ko je bil nadzor neučinkovit ali pa ga ni bilo (npr. nadzor nad uporabo osebne varovalne opreme in ustrezne tehnologije za delo v gozdu, nadzor nad krajo lesa, nadzor nad prekomernim nabiranjem plodov, zelnatih rastlin, gob in prosto živečih živali). Hkrati, je iz rezultatov pregleda literature razvidno, da je število gozdarskih inšpektorjev prenizko.

Nekatere prepoznane omejitve, ki vplivajo na gospodarjenje z gozdovi v literaturi pa so bile povezane tudi z nalogami **ZGS, ki jih opravlja kot javno gozdarsko službo**. Izpostavljeni sta bili dve nalogi in sicer, izbira drevja za posek in izdajanje odločb v upravnem postopku.

Omejitve povezane z izbiro drevja za posek so opisane že v odstavku gospodarjenje z gozdovi (tega poglavja). Nekateri večji lastniki gozdov, ki so strokovno usposobljeni pa so mnenja, da ni potrebe po izbiri drevja za posek s strani ZGS in pri tem poudarjajo, da je že sedaj omogočeno, da se v prostorskem del gozdnogospodarskega načrta gozdnogospodarske enote določijo in prikažejo območja na katerih posamična izbira dreves za možni posek ni obvezna, vendar pa kriteriji za to niso zakonsko opredeljeni. Prav tako v literaturi izpostavljajo, da so evidence o poseku pomanjkljive, kar je posledica tega, da so odločbe za možni posek praviloma izdane za več let.

3.2 Rezultati ankete med zaposlenimi na Zavodu za gozdove Slovenije

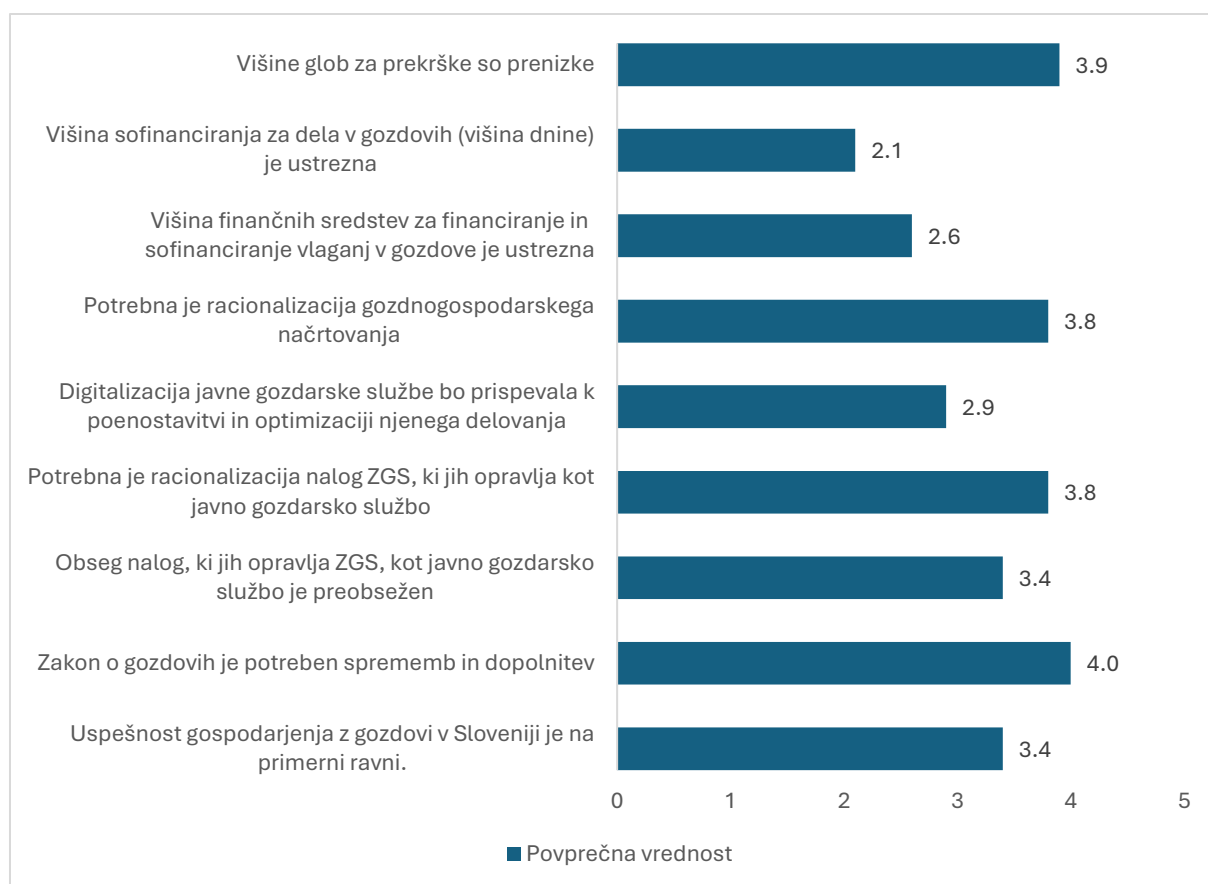
Vzorec predstavlja 408 zaposlenih na ZGS (od tega jih je 270 v celoti izpolnilo anketo). Med anketiranimi jih je največji delež zaposlenih na delovnem mestu revirni gozdar (61 %), sledijo strokovni uslužbenci v okviru odseka in služb (12 %), zaposleni na delovnem mestu vodje krajevne enote (10 %), zaposleni na delovnem mestu vodje odseka (5 %), zaposleni na delovnem mestu vodje sektorja, službe in oddelkov ali vodje območne enote (4 %), zaposleni na delovnih mestih administracije oziroma podporne službe (3 %), zaposleni v loviščih s posebnim namenom (3 %) in uslužbenci na projektih (2 %) (Slika 9). Anketirani imajo v povprečju 18,6 let delovne dobe na ZGS (standardni odklon $\pm 12,9$ let).

Slika 9: Struktura anketirancev glede na delovno mesto

V splošnem delu anketnega vprašalnika so bili zaposleni na ZGS vprašani o strinjanju s splošnimi trditvami povezanimi z gospodarjenjem z gozdovi in zakonodajo, pri čemer vrednost #1 pomeni, da se s trditvijo sploh ne strinjajo, vrednost #5 pa da se popolnoma strinjajo (Slika 10). Na to vprašanje je odgovorilo 377 zaposlenih na ZGS. Anketirani se strinjajo s trditvijo da je Zakon o gozdovih potreben sprememb in dopolnitev (povprečna vrednost: 4,0) in trditvijo da so višine glob za prekrške prenizke (povprečna vrednost: 3,9). Sledita trditvi »Potrebna je racionalizacija gozdnogospodarskega načrtovanja« in »Potrebna je racionalizacija nalog ZGS, ki jih opravlja kot javno gozdarsko službo« (obe povprečna vrednost: 3,8) ter trditvi »Obseg nalog, ki jih opravlja ZGS, kot javno gozdarsko

službo je preobsežen« in »Uspešnost gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji je na primerni ravni« (obe trditvi povprečna vrednost: 3,4). Anketirani pa se ne strinjajo s trditvami, da bo digitalizacija javne gozdarske službe prispevala k poenostavitvi in optimizaciji njenega delovanja (povprečna vrednost: 2,9), da je višina finančnih sredstev za financiranje in sofinanciranje vlaganj v gozdove ustrezna (povprečna vrednost: 2,6) in da je višina sofinanciranja za dela v gozdovih (višina dnine) ustrezna (povprečna vrednost: 2,1).

Slika 10: Strinjanje anketirancev s trditvami

Splošnemu delu anketnega vprašalnika je sledil vsebinski del, ki se je nanašal na šest vsebinskih sklopov in sicer na: gozdnogospodarsko načrtovanje, izvedbo ukrepov v gozdovih, upravni postopek, evidentiranje poseka, naloge ZGS in izvajanje nadzora v gozdovih. V vsebinskem delu so bili anketiranim predstavljeni pravni instituti, ki so bili v predhodni fazi identificirani kot omejujoči oziroma da negativno vplivajo na gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji. Anketirani so te pravne institute razvrstili od najbolj omejujočega (#1) do najmanj omejujočega (#N). Da so rezultati med različnimi vsebinskimi sklopi primerljivi so bile povprečne vrednosti rangov normalizirane in so podane na Likertovi lestvici od 1 do 5 (povprečna vrednost). Nižja kot je povprečna vrednost (bližje 1) bolj je posamezen pravni institut omejujoč oziroma bolj negativno vpliva na gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji, višja kot je povprečna vrednost (bližje 5) manj je posamezen pravni institut omejujoč oziroma manj negativno vpliva na gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji.

V nadaljevanju so v opisnem delu rezultatov predstavljeni le tisti pravni instituti, ki imajo nizko povprečno vrednost (pomeni, da so omejujoči oziroma negativno vplivajo na gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji) in so bili največkrat rangirani, kot najbolj omejujoči (# 1).

3.2.1 Gozdnogospodarsko načrtovanje

V povezavi z gozdnogospodarskim načrtovanjem so anketirani, kot najbolj omejujoče za uresničevanje temeljnih načel gospodarjenja z gozdovi izpostavili naslednje pravne institute: »Zahtevnost in trajanje postopkov priprave načrtov« (povprečna vrednost: 1,65, rang 1: 30 %), »Obstoj treh ravni gozdnogospodarskega načrtovanja« (povprečna vrednost: 2,10, rang 1: 22 %), »Pridobivanje soglasij oziroma mnenj na predloge načrtov« (povprečna vrednost: 2,30, rang 1: 13 %) in »Usklajenost vsebine načrtov (ciljev, usmeritev in ukrepov) med različnimi ravni načrtovanja« (povprečna vrednost: 2,50, rang 1: 3 %) (Preglednica 3).

Preglednica 3: Rang in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z gozdnogospodarskim načrtovanjem

Zakonske določbe povezane z gozdnogospodarskim načrtovanjem	N	Povprečna vrednost	Rang 1	Rang 2	Rang 3
Zahtevnost in trajanje postopkov priprave načrtov.	294	1,65	30 %	22 %	13 %
Obstoj treh ravni gozdnogospodarskega načrtovanja.	295	2,10	22 %	16 %	13 %
Pridobivanje soglasij oziroma mnenj na predloge načrtov.	292	2,30	13 %	17 %	10 %
Usklajenost vsebine načrtov (ciljev, usmeritev in ukrepov) med različnimi ravni načrtovanja.	293	2,50	3 %	11 %	15 %
Neusklajenost gozdnogojitvenega načrta in GGN GGE.	292	2,70	6 %	11 %	10 %
Obveza spremembe ali dopolnitev načrta v primeru odstopanj.	292	2,95	3 %	7 %	10 %
Izdelava načrtov za vse gozdove ne glede na lastništvo gozda.	295	3,10	14 %	6 %	6 %
Obveznost vključevanja lastnikov gozdov in zainteresirane javnosti v postopke priprave načrtov.	292	3,25	5 %	4 %	9 %
Gozdnogojitvene načrte uradno ne sprejme pristojni organ.	292	3,45	2 %	3 %	7 %
Spremljanje izvajanja in uresničevanja načrtov.	294	3,50	3 %	4 %	7 %

3.2.2 Izvedba ukrepov v gozdovih

V povezavi z izvedbo ukrepov v gozdovih so anketirani kot najbolj omejujoče izpostavili naslednje pravne institute: »Omejitve, ki izhajajo iz vključevanja naravovarstvenih smernic v gozdnogospodarsko načrtovanje« (povprečna vrednost: 2,00, rang 1: 24 %), »Omejitve povezane s stopnjo poudarjenosti funkcije gozdov« (povprečna vrednost: 2,17,

rang 1: 15 %), »Delež sofinanciranja del, ki je odvisen od stopnje poudarjenosti ekoloških in socialnih funkcij gozdov« (povprečna vrednost: 2,17, rang 1: 15 %), »Razpoložljivost proračunskih sredstev za vlaganja v gozdove« (povprečna vrednost: 2,22, rang 1: 17 %) in »Postopki za pridobitev sredstev za vlaganja v gozdove« (povprečna vrednost 2,28, rang 1: 18 %) (Preglednica 4).

Preglednica 4: Rangi in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z izvedbo ukrepov v gozdovih

Zakonske določbe povezane z izvedbo ukrepov v gozdovih	N	Povprečna vrednost	Rang 1	Rang 2	Rang 3
Omejitve, ki izhajajo iz vključevanja naravovarstvenih smernic v gozdnogospodarsko načrtovanje.	276	2,00	24 %	12 %	14 %
Delež sofinanciranja del je odvisen od stopnje poudarjenosti ekoloških in socialnih funkcij.	277	2,17	15 %	18 %	19 %
Omejitve povezane s stopnjo poudarjenosti funkcije gozdov.	277	2,17	15 %	17 %	16 %
Razpoložljivost proračunskih sredstev za vlaganja v gozdove.	276	2,22	17 %	18 %	13 %
Postopki za pridobitev sredstev za vlaganja v gozdove.	276	2,28	18 %	15 %	15 %
Dela v gozdovih morajo biti opravljena v ustreznem letnem času na način, s katerim se najmanj ogroža gozdni ekosistem in da se zagotavlja varstvo gozdov.	276	3,00	7 %	11 %	7 %
Sečišče se mora urediti takoj po poseku drevja in spravilu gozdnih lesnih sortimentov.	277	3,50	4 %	4 %	6 %
Poškodbe tal je treba odstraniti takoj po končanem spravilu oziroma prevozu.	277	3,67	0 %	4 %	6 %
Spremljanje opravljenih gojitvenih in varstvenih del.	277	3,94	0 %	1 %	5 %

3.2.3 Upravni postopek

V povezavi z upravnim postopkom so anketirani kot najbolj omejujoče za izvedbo načrtovanih del v gozdovih izpostavili naslednje pravne institute: »Izvržena narava izdanih odločb v upravnem postopku« (povprečna vrednost: 2,50, rang 1: 25 %), »Določeni roki za izvedbo sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del v odločbi v upravnem postopku« (povprečna vrednost: 2,63, rang 1: 13 %), »Določitev potrebnih gojitvenih del z izdano odločbo v upravnem postopku« (povprečna vrednost: 2,63, rang 1: 10 %) in »Usmeritve za izvedbo posameznih gojitvenih in varstvenih del določene z odločbo v upravnem postopku« (povprečna vrednost: 2,69, rang 1: 11 %) (Preglednica 5).

Preglednica 5: Rangi in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z upravnim postopkom

Zakonske določbe povezane z upravnim postopkom	N	Povprečna vrednost	Rang 1	Rang 2	Rang 3
Izvržena narava izdanih odločb v upravnem postopku.	283	2,50	25 %	17 %	12 %

Določeni roki za izvedbo sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del v odločbi v upravnem postopku.	284	2,63	13 %	11 %	16 %
Določitev potrebnih gojitvenih del z izdano odločbo v upravnem postopku.	283	2,63	10 %	16 %	14 %
Usmeritve za izvedbo posameznih gojitvenih in varstvenih del določene z odločbo v upravnem postopku.	284	2,69	11 %	10 %	13 %
Določitev potrebnih varstvenih del z izdano odločbo v upravnem postopku.	284	2,69	7 %	13 %	20 %
Omejeno trajanje izdanih odločb v upravnem postopku.	284	2,88	11 %	18 %	9 %
Usmeritve in pogoji za sečnjo in spravilo lesa določeni v odločbi v upravnem postopku.	284	3,00	8 %	12 %	12 %
Izbira gozdnega drevja za možni posek z izdano odločbo v upravnem postopku.	285	3,56	15 %	4 %	5 %

3.2.4 Evidentiranje poseka

V povezavi z evidentiranjem poseka so anketirani kot najbolj omejujoče za kakovostnejše evidence poseka izpostavili naslednje pravne institute: »Lastniki gozdov ZGS običajno ne sporočajo količine in strukture dodatno posekanih dreves« (povprečna vrednost: 1,38, rang 1: 47 %), »Višina globe za prekrške, če lastnik izvede sečnjo brez odločbe ali v nasprotju z njo« (povprečna vrednost: 1,94, rang 1: 19 %) in »Višina globe za prekrške, če lastnik na trg daje nezakonito pridobljen les ali lesne proizvode« (povprečna vrednost: 2,25, rang 1: 11 %) (Preglednica 6).

Preglednica 6: Rangji in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z evidentiranjem poseka

Zakonske določbe povezane z evidentiranjem poseka	N	Povprečna vrednost	Rang 1	Rang 2	Rang 3
Lastniki gozdov ZGS običajno ne sporočajo količine in strukture dodatno posekanih dreves.	310	1,38	47 %	18 %	16 %
Višina globe za prekrške, če lastnik izvede sečnjo brez odločbe ali v nasprotju z njo.	310	1,94	19 %	27 %	19 %
Višina globe za prekrške, če lastnik na trg daje nezakonito pridobljen les ali lesne proizvode.	310	2,25	11 %	22 %	23 %
Lastnik gozda lahko brez odločbe o skupni izbiri dreves za posek seka gozdno drevje na območjih, določenih v gozdnogojitvenem načrtu, kjer posamezna izbira dreves za možni posek ni obvezna.	309	3,00	4 %	9 %	11 %
Ne redno opravljanje kontrole oziroma prevzemov sečišč.	309	3,06	3 %	9 %	15 %
Evidentiranje dreves, izbranih za posek glede na vrsto sečnje, drevesno vrsto, prsni premer in število.	310	3,63	4 %	5 %	5 %
Postopek označevanja drevja za možni posek.	309	3,75	10 %	6 %	4 %

3.2.5 Naloge Zavoda za gozdove Slovenije

V povezavi z zakonsko določenimi nalogami, ki jih ZGS opravlja kot javno gozdarsko službo, so anketirani kot naloge, ki najbolj zavirajo možnost usmerjanja gospodarjenja z gozdovi izpostavili: »Izdelava načrtov za gospodarjenje z gozdovi« (povprečna vrednost: 2,30, rang 1: 34 %), »Izdajanje odločb v upravnem postopku« (povprečna vrednost: 2,50, rang 1: 34 %), »Zbiranje podatkov o stanju in razvoju gozdov, obdelava podatkov in priprava informacij o stanju in razvoju gozdov« (povprečna vrednost: 2,50, rang 1: 32 %), »Vodenje evidenc in baz podatkov« (povprečna vrednost 2,70, rang 1: 29 %), »Opravljanje neposrednega nadzora v naravi v skladu s predpisi o ohranjanju« (povprečna vrednost: 2,90, rang 1: 24 %), »Priprava strokovnih podlag za odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami in vodenje evidenc o gozdnih cestah« (povprečna vrednost 2,90, rang 1: 22 %) in »Zagotavljanje izvedbe ukrepov za varstvo gozdov« (povprečna vrednost 2,90, rang 1: 21 %) (Preglednica 7).

Preglednica 7: Rangi in povprečne vrednosti nalog ZGS, ki zavirajo možnost urejanja gospodarjenja z gozdovi

Zakonsko določene naloge ZGS	N	Povprečna vrednost	Rang 1	Rang 2	Rang 3
Izdelava načrtov za gospodarjenje z gozdovi.	115	2,30	34 %	32 %	15 %
Izdajanje odločb v upravnem postopku.	82	2,50	34 %	20 %	21 %
Zbiranje podatkov o stanju in razvoju gozdov, obdelava podatkov in priprava informacij o stanju in razvoju gozdov.	90	2,50	32 %	24 %	16 %
Vodenje evidenc in baz podatkov.	127	2,70	29 %	20 %	16 %
Opravljanje neposrednega nadzora v naravi v skladu s predpisi o ohranjanju.	102	2,90	24 %	21 %	17 %
Priprava strokovnih podlag za odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami in vodenje evidenc o gozdnih cestah.	46	2,90	22 %	15 %	28 %
Zagotavljanje izvedbe ukrepov za varstvo gozdov.	92	2,90	21 %	20 %	25 %
Sodelovanje pri prostorskem načrtovanju.	72	3,00	21 %	14 %	25 %
Opravljanje naloge poročevalsko, prognostično-diagnostične službe.	88	3,00	20 %	17 %	24 %
Priprava programa vlaganja v gozdove.	94	3,00	16 %	23 %	21 %
Sodelovanje pri usmerjanju, usklajevanju in opravljanju raziskovalne dejavnosti v gozdarstvu in lovstvu.	45	3,00	13 %	22 %	27 %
Spremljanje biotskega ravnovesja v gozdovih.	52	3,10	17 %	17 %	21 %
Opravljanje nadzora v gozdovih in gozdnem prostoru na podlagi Zakona o gozdovih.	80	3,10	20 %	20 %	14 %
Spremljanje razvrednotenja in poškodovanosti gozdov.	43	3,10	7 %	30 %	26 %

Obveščanje inšpekcijske službe o nedovoljenih posekih in aktivnostih v gozdu in gozdnem prostoru.	53	3,20	19 %	17 %	11 %
Priprava načrtov za premeno in sanacijo gozdov.	32	3,20	13 %	22 %	25 %
Prevzem opravljenih del v gozdovih, ki so financirana in sofinancirana iz proračuna.	58	3,20	12 %	19 %	26 %
Skrb za popularizacijo gozdov in osveščanje javnosti o pomenu gozdov.	58	3,30	17 %	12 %	21 %
Usmerjanje in spremljanje sanacije hudourniških območij.	44	3,30	14 %	18 %	23 %
Izdelava programa varstva gozdov.	58	3,30	14 %	17 %	17 %
Izdajanje dovoljenj za krčitev gozda v kmetijske namene z odločbo.	34	3,40	15 %	18 %	15 %
Kontrola oziroma prevzem sečišč.	51	3,40	12 %	16 %	22 %
Izdelovanje načrtov požarnega varstva za gozdove in nudenje strokovne pomoči pri gašenju požarov.	35	3,40	9 %	23 %	11 %
Načrtovanje in spremljanje ter nadziranje vzdrževanja, gradnje in rekonstrukcije gozdnih prometnic.	47	3,40	9 %	15 %	26 %
Izvajanje svetovanja, izobraževanja in usposabljanja lastnikov gozdov.	23	3,50	9 %	17 %	26 %
Skupna izbira drevja za možni posek.	42	3,70	14 %	12 %	17 %

3.2.6 Izvajanje nadzora v gozdovih

V povezavi z izvajanjem nadzora v gozdovih so anketirani kot najbolj omejujoče izpostavili naslednje pravne institute: »Nadzor s strani drugih inšpekcijskih služb, ki nadzirajo posege v gozdni prostor je pomanjkljiv« (povprečna vrednost: 2,40, rang 1: 26 %), »Inšpekcijske službe, ki nadzirajo posege v gozdnem prostoru delujejo premalo usklajeno« (povprečna vrednost: 2,60, rang 1: 22 %), »Nadzor s strani gozdarske inšpekcije je pomanjkljiv« (povprečna vrednost: 2,90, rang 1: 27 %) in »Gozdarska inšpekcija ima premajhno pristojnost pri izvajanju nadzora« (povprečna vrednost 2,90, rang 1: 18 %) (Preglednica 8).

Preglednica 8: Rangji in povprečne vrednosti zakonskih določb povezanih z izvajanjem nadzora v gozdovih

Zakonske določbe povezane z izvajanjem nadzora	N	Povprečna vrednost	Rang 1	Rang 2	Rang 3
Nadzor s strani drugih inšpekcijskih služb, ki nadzirajo posege v gozdni prostor je pomanjkljiv.	274	2,40	26 %	33 %	24 %
Inšpekcijske službe, ki nadzirajo posege v gozdnem prostoru delujejo premalo usklajeno.	274	2,60	22 %	26 %	25 %
Nadzor s strani gozdarske inšpekcije je pomanjkljiv.	274	2,90	27 %	16 %	12 %
Gozdarska inšpekcija ima premajhno pristojnost pri izvajanju nadzora.	274	2,90	18 %	18 %	29 %
Gozdarski nadzorniki pomanjkljivo izvajajo nadzor v gozdovih in gozdnem prostoru v skladu z zakonodajo.	274	4,10	7 %	7 %	11 %

3.3 Rezultati intervjujev z vodstvenim kadrom na Zavodu za gozdove Slovenije

Intervjuvanci izpostavljajo, da se je zakonodaja s področja gozdarstva od leta 1993 nekajkrat spremenila in dopolnila, vendar je problem, da so sistemske rešitve ostale nespremenjene: *»... Celotno zakonodajo s področja gozdarstva bi bilo potrebno prevetrili, ne da jo spreminjamo ampak potrebno jo je debirokratizirati,«* intervjuvanec ID 01. Pri tem pa poudarjajo, da bo predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih, ki je bil v javni obravnavi do 23. 06. 2025, prinesel spremembe, saj predvideva uvedbo digitalizacije na področju gozdarstva in bo skrajšal čas izdaje posamezne odločbe v upravnem postopku, obenem pa bo zaradi avtomatiziranega zbiranja in preverjanja podatkov preko različnih podatkovnih zbirk manjša verjetnost za morebitne napake. Evidence bodo natančnejše zaradi neposredne izmenjave podatkov, stranke v postopkih pa bodo lahko kadarkoli dostopale do svojih odločb, lastniki pa do podatkov o svojih gozdovih.

3.3.1 Gozdnogospodarsko načrtovanje

V obstoječi zakonodaji povezano z GGN intervjuvanci kot problem prepoznajo **zakonsko določene vsebine načrtov za gospodarjenje z gozdovi, ki medsebojno vsebinsko niso usklajene in povezane** (ID 01, ID 02, ID 03, ID 04, ID 06, ID 07, ID 08 in ID 09). Pri tem so izpostavili, da je sistem GGN preveč kompleksen, tog, vsebine načrtov pa so preveč podrobne, kar se kaže v njihovem obsegu in pa posledični neuporabnosti: *»V načrte želimo vključiti preveč vsebinskih stvari, ki sploh ne spadajo v načrt,«* intervjuvanec ID 07. Intervjuvanec ID 04 pa poudarja tudi, da so načrti vsebinsko preveč podrobni tudi zaradi zahtev drugih sektorjev: *»V načrte vključujemo in prepisujemo vse, naravovarstvene smernice, vodovarstvene smernice, kulturno dediščino in smernice vseh drugih področij. To se potem kaže v temu, da se izgublja gozdarska vsebina načrtov, ki je za nas v resnici pomembna.«* Poleg tega sta intervjuvanca (ID 03 in ID 09) izpostavila tudi, da trenutna zakonodaja glede vsebin načrtov ne dopušča, da se daje poudarke na različne vsebine: *»... Trenutno morajo vsi načrti, pa naj gre za gospodarske gozdove ali pa mestne gozdove, vsebovati enake vsebine, kar pa ni smiselno, ker problematika mestnih gozdov in gospodarskih gozdov ni enaka,«* intervjuvanec ID 03.

Dodatno intervjuvanci poudarjajo (ID 01, ID 02, ID 03 in ID 07), da kljub temu, da na ZGS vedo, da je načrtovanje potrebno prenove je to skoraj nemogoče izvesti, saj sta Zakon o gozdovih in Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo na tem področju precej toga in pa zastarela: *»... Zakonodajo bi bilo potrebno prečistiti. Takega načrtovanja nima nobene država na svetu, po svojem je to dobro, ker imamo tradicijo, ampak mogli bi zmanjšat obseg vsebin, določiti kaj je res bistvo na posamezni ravni,«* intervjuvanec ID 07. Intervjuvanec ID 02 pa poudarja tudi, da Zakon o gozdovih preveč podrobno definira vsebine načrtov za gospodarjenje z gozdovi. Predlaga, da bi to moral urejati samo pravilnik, saj bi s tem omogočili, da se lahko vsebine bolj prilagajajo

potrebam, saj je postopek spreminjanja in dopolnitev pravilnika proceduralno mnogo hitrejši, kot pa so postopki pri zakonu: *»... družbene in podnebne spremembe spreminjajo poudarke v gozdarstvu, zato moramo omogočiti, da smo lahko bolj prožni, da lahko gozdove bolj usmerjamo (na strokovnih in znanstvenih temeljih). To lahko storimo, če bodo vsebine načrtov za gospodarjenje z gozdovi urejene v pravilniku, saj le-tega sprejme pristojno ministrstvo.«* Intervjuvanec ID 01 se z njim strinja in dodatno opozarja še na splošno neskladje med gozdarsko in okoljsko zakonodajo: *»Pri GGN je veliko neskladij med gozdarsko in okoljsko zakonodajo in zaradi tega imamo tudi velike zamude pri sprejemanju načrtov.«*

Poleg zahtevnosti in trajanja postopkov, pa posamezni intervjuvanci izpostavljajo tudi problematičnost obstoja **treh ravni gozdnogospodarskega načrtovanja** (ID 05, ID 06 in ID 08): *»Najbolj neracionalen je ta del treh ravni gozdnogospodarskega načrtovanja, saj zadnji dve ravni GGN GGE in GGoj načrti medsebojno nista povezani in usklajeni, nekje se zadeve celo podvajajo,«* intervjuvanec ID 05. Intervjuvanci ID 01, ID 02, ID 03, ID 04 in ID 07, pa se z obstojem treh ravni načrtovanja strinjajo, vendar kljub temu predlagajo racionalizacijo, še posebej pri GGN GGO, saj je 14 GGO po njihovem mnenju absurd, ker ti niso več vezani na koncesionarje, ki so v preteklosti gospodarili z gozdovi: *»Priprava GGN za 14 GGO je bila v času koncesionarjev smiselna, saj je bilo to narejeno in prilagojeno za njih. V današnjem času je nesmiselno, da imamo 14 območnih načrtov, saj gre za strateške dokumente,«* intervjuvanec ID 04. Intervjuvanec ID 02 se strinja, da ne potrebujemo 14 načrtov GGO: *»Smiselno bi bilo imeti en strateški načrt s področja gozdarstva in lovstva, ki bi dopuščal specifične vsakega območja, hkrati pa bi le-ta povezoval tudi lovsko upravljavski del.«* Intervjuvanec ID 03 pa je poudaril, da bi načrte lahko racionalizirali predvsem v smislu podvajanj vsebine med različnimi ravni: *»Predvsem se mi ne zdi potrebno pri vseh ravneh določati na primer hidroloških in geoloških posebnosti. To bi lahko bilo opredeljeno le v opisu območij. Več poudarka bi bilo potrebno dati le na načrtovalski del, torej določanje pomena gozdov in ciljev gospodarjenja z njimi.«*

Poleg tega pa so intervjuvanci (ID 01, ID 03, ID 05, ID 07 in ID 08) poudarili tudi **neusklajenost ureditvenega obdobja gozdnogojitvenega načrta in načrta GGN GGE**, ki pa bo glede na besede intervjuvanca ID 07 v sklopu projekta digitalizacije urejena: *»Upam, da bomo povezali zdaj GGoj načrte z GGN GGE v projektu digitalizacije ... GGoj načrti bodo temeljili na sestojni karti in GGoj načrti se bodo posodabljali sproti z GGN GGE.«* Intervjuvanec ID 05 pa dodaja, da bi bilo potrebno v zakonodaji opredeliti spremembe pri gozdnogospodarskem načrtovanju, ki jih bodo v sklopu projekta digitalizacije uvedli: *»GGoJ načrtovanje bo v projektu digitalizacije postalo del GGN GGE in se bo sproti posodabljalo preko sestojnih kart ... Trenutno smo našli neke možnosti in vse pripravili v skladu z obstoječo zakonodajo, vendar bi bilo dobro da bi se ta prilagodila uvedenim novostim.«*

Vsi intervjuvanci, kot omejujoče za uresničevanje temeljnih načel gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji izpostavljajo tudi **številčnost funkcij gozdov**. Intervjuvanec ID 9: *»Večkrat smo se že srečali z dilemo prevelikega števila funkcij opredeljenih v Zakonu o gozdovih. Ker pa so te opredeljene v Zakonu jih ne moremo nekaj po svoje združevati in vrednotiti ... V teoriji imamo lahko na nekem območju tudi vseh 17 funkcij in to otežuje pripravo podlag načrtovanja za gospodarjenje z gozdovi.«* Dodaja pa intervjuvanec ID 09 še pojasnilo zakaj imamo v Sloveniji tako veliko število funkcij v primerjavi z tujino: *»Res je, da imamo veliko število funkcij in večkrat se vprašamo zakaj jih imajo na primer Švicarji samo 5 ... En razlog je tudi ta, da smo mi vse značilnosti, ki jih ima gozd, razen dreves pretopili v funkcije gozda. Mi imamo funkcijo varovanja kulturne dediščine, medtem ko imajo Švicarji register kulturne dediščine in to prav tako upoštevajo pri načrtovanju gospodarjenja z gozdovi, le drugače imenujejo.«*

Po besedah intervjuvancev je sicer smiselno, da imamo tri skupine funkcij (ekološke, socialne in proizvodne), vendar poudarjajo, da je številčnost funkcij prevelika: *»...takšno število funkcij gozdov nima nobenega smisla. Mislim, da ni gozdarskega strokovnjaka, ki bi znal vse funkcije naštet pa povedat kaj je vsaka funkcija... Ampak delitev na socialne, ekološke in proizvodne je logična, število 17 funkcij pa ni ravno logično,«* intervjuvanec ID 08. Po mnenju intervjuvancev bi bilo potrebno posamezne funkcije združiti v eno (npr. turistično in rekreacijsko, estetsko in varovanja kulturne dediščine, varovalno in zaščitno), nekatere pa predvsem bolje definirati (npr. higiensko-zdravstvena) ali pa uskladiti s tujimi definicijami (npr. varovalna). Hkrati pa predlagajo, da bi morali funkcije vezati na neke podlage, da bi bile karte funkcij gozdov bolj ažurne in bi se spreminjale v 10-letnem ureditvenem obdobju. Intervjuvanec ID 09 izpostavlja, da je ta normativni pristop, ki ga označuje veliko število funkcij in stopenj poudarjenosti lahko problematičen, saj imamo posledično podrobno klasifikacijo celotne gozdne površine in to lahko vodi v konflikte: *»... če želimo načrtovati večnamensko rabo gozdov, potem se moramo v eni fazi odločiti kateri funkciji oziroma ukrepu boš dal prednost, zato je potrebno določiti prednostna območja.«*

Po besedah vseh intervjuvancev je tudi smiselno, da imamo **stopnje poudarjenosti funkcij**, samo potreben je razmislek ali res rabimo tri stopnje poudarjenosti funkcij. Intervjuvanec ID 02 je izpostavil: *»Tri stopnje poudarjenosti so preveč, saj imamo vsi gozdovi tretjo stopnjo poudarjenosti, zakaj bi potem to poudarjali. Lahko bi šli na eno stopnjo poudarjenosti (je poudarjena ali ni poudarjena), lahko obdržimo tudi dve stopnji... Stopnje poudarjenosti so povezane s financiranjem in finančni instrument za večnamensko gospodarjenje je ravno v stopnji poudarjenosti funkcij, se pravi da je stopnja poudarjenosti pomembna, saj država vlaga sredstva tja, kjer je javni interes večji.«* Intervjuvanec ID 01 pa predlaga dve stopnji poudarjenosti funkcij, ki pa bi morale biti zelo dobro določeni v nekem prostoru: *»Samo vrednotenje funkcij bi bilo smiselno na dveh nivojih in da se to res kvalitetno naredi. Pomembno bi bilo, da bi te funkcije potem*

pomenile nekaj v prostoru in da bi resnično predstavljale podlago za načrtovanje gospodarjenja z gozdovi.«

Kljub kritikam glede številčnosti in stopnje poudarjenosti funkcij, pa intervjuvanec ID 09 poudarja, da je, v primeru spreminjanja zakonodaje na tem področju, potrebno biti izredno previden: *»V času, ko so to opredeljevali in vključevali v zakonodajo, je to moral biti velik korak naprej. Začeli so paziti tudi na določene funkcije, ki jih prej niso upoštevali. To so verjetno pripravljali neki strokovnjaki, vsekakor je bilo vse skupaj zelo dobro premišljeno in prav zaradi tega moramo biti, v primeru prenove sistema, zelo previdni.«*

Intervjuvanec ID 03 in ID 09 pa sta omenjala tudi predloge, ki so jih že podali na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, intervjuvanec ID 03: *»Pri območnem načrtu smo Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano predstavili dva možna načina optimizacije teh funkcij. Prvi način je bil ob obstoječi zakonodaji z mogoče malo drugačno interpretacijo, drugi način pa je bil s spremembo zakonodaje ... Potem pa je bilo odločeno, da se to ne bo spreminjalo. Do naslednje obnove območnih načrtov je čas, da se to spremeni.«*

V povezavi s **pridobivanjem mnenj na predloge načrtov za gospodarjenje z gozdovi** vsi intervjuvanci poudarjajo, da pritiski na gozdarski sektor naraščajo. Intervjuvanec ID 06 to utemeljuje s primerom: *»Problematični so predvsem pritiski naravovarstvenih organizacij, ki dosežejo svoje cilje, le-ti pa omejujejo lastnike gozdov. Ni dolgo nazaj, ko sem bil pri enem lastniku gozda, ki ima zaradi naraščajočih omejitev in pritiskov na gozd resnično težavo preživeti svojo družino, saj večino dohodka predstavljajo dohodki iz gozda...«*

Kot problematično vsi intervjuvanci prepoznajo predvsem vpliv sektorja varstva narave, vodarstva in varstva kulturne dediščine in pa celovito presojo vplivov na okolje (CPVO). Intervjuvanec ID 02 poudarja, da je CPVO nesmiselna za gospodarjenje z gozdovi in da bi bilo potrebno, da so načrti za gospodarjenje z gozdovi izvzeti iz presoje po Zakonu o varstvu okolja. To utemeljuje: *»Vsi ključni presojevalci, ki so vključeni v CPVO so formalno že vključeni v proces sprejemanja načrtov za gospodarjenje z gozdovi s svojimi smernicami in potem je CPVO samo še orodje za izsiljevanje nekih lastnih interesov, ki jih prej v postopku sprejemanja načrtov niso dosegli. To je samo nepotreben dodaten čas, ki ga porabijo zaposleni na ZGS in sam postopek CPVO traja predolgo – pri zadnjih načrtih GGO je postopek trajal dve leti. Bi bilo pa potrebno, da Zakon o gozdovih podrobno predpiše postopke sprejemanja načrtov, kjer bi se njihove smernice morale upoštevati in se tem bi se lahko izognili CPVO.«* Intervjuvanec ID 03 poudari: *»... da gozdnogospodarski načrti niso načrti za določanje najvišjega možnega poseka, ampak so načrti, ki vključujejo smernice iz drugih področij (varstva narave, varstva kulturne dediščine in varstva voda), zato ni smiselno, da so del CPVO.«* Prav tako intervjuvanec ID 02 in ID 03 dodajata, da je CPVO ovira za primer naravnih ujm, ko je potrebno iti po polovici obdobja načrta v izredno obnovo načrtov, saj izredna obnova načrtov zahteva popolnoma enak postopek: *»... ZGS lahko takrat naredi zelo hitro načrt, problem pa nastane, ker CPVO postopek zaustavi in ni*

dovolj hiter,« intervjuvanec ID 02. Intervjuvanec ID 01 pa opisuje še primer, ko se je zaradi pridobivanja mnenj na predloge načrtov, sprejetje novega načrta zavleklo za celotno načrtovalsko obdobje: *»... Star načrt je bil potem veljaven in je bilo gospodarjenje omejeno. Gospodarjenje z gozdom je tam potem temeljilo na 20 let starem načrtu.«*

Obveznost obveščanja in vključevanja lastnikov gozdov in zainteresirane javnosti v postopek priprave in sprejemanja gozdnogospodarskih načrtov se je zdela problematična intervjuvancem ID 01, ID 02, ID 03, ID 04, ID 05, ID 06, ID 07 in ID 09. Intervjuvanci so izpostavili pomanjkljivo izkoriščanje pravice lastnikov gozdov in zainteresirane javnosti do sodelovanja v postopku priprave in sprejemanja načrtov za gospodarjenje z gozdovi in posledično slabo razvitega gozdnega dialoga. Intervjuvanec ID 06 poudarja, da so postopki participacije neuspešni tudi zaradi slabega razumevanja namena tovrstnih dogodkov na strani udeležencev: *»Ljudje, predvsem lastniki gozdov dostikrat ne razumejo delavnic in dajejo pripombe, ki so tudi v nasprotju z zakonodajo,«* medtem ko intervjuvanec ID 05 poudarja, da je zakonodaja ustrezna, slabša pa je izvedba: *»Izredno pomembno se mi zdi, da tudi zakonodaja predpisuje participacijo v vseh postopkih, v načrtovanju odločanja v zvezi z naravnimi ekosistemi, ki so del okolja... problem je, da zadeve operativno ne zna nihče izvesti.«* Intervjuvanec ID 04 pa poudarja, da je participacija lastnikov gozdov še posebej ključnega pomena na najnižjih načrtovalskih ravneh: *»... lastniki gozdov običajno vidijo samo svoj gozd in svojo parcelo, zato je njihova udeležba najbolj smiselna na najnižjih ravneh načrtovanja... višje ravni načrtovanja so tako ali tako strateškega značaja.«* Intervjuvanci so izpostavili tudi, da bi v smislu participacije lastnikov gozdov pri sprejemanju GGN GGO, ki so strateški načrti, pomembno vlogo morali odigrati predstavniki lastnikov gozdov (tj. Zveza lastnikov gozdov Slovenije in Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije): *»Predstavniki lastnikov gozdov imajo več vedenja o strateških vsebinah, kot sami lastniki gozdov, zato je smiselno, da se oni vključujejo,«* intervjuvanec ID 03. Intervjuvanec ID 01 pa še poudari, da je problem tudi sama izvedba vseh delavnic in potem javne razgrnitve načrtov: *»... problem je že, da pripravimo spisek vseh, ki jih moramo povabiti na delavnice, javne razgrnitve... potem moraš te ljudi še motivirati da pridejo in kaj povedo, to je kar zahtevno delo, ki zaposlenim na ZGS vzame veliko časa in energije.«* Intervjuvanec ID 09, ki sam postopek participacije podpira pa navaja, da bi bile potrebne prilagoditve participacije na območjih, kjer je načrtovanje zelo zahtevno: *»Participacija tekom priprave načrtov bi morala biti prilagojena posameznim območjem, kjer je načrtovanje zelo zahtevno zaradi veliko poudarjenih funkcij ali pa so na območju prisotni lastniki večjih gozdnih posesti ... V tem primeru bi bilo potrebno lastnike in druge deležnike vključiti v postopek participacije že tekom priprave načrta in smiselno voditi nekakšne delavnice in dogodke ... Sam Zakon to omogoča, vendar bi bilo mogoče dobro to opredeliti v kakšnem pravilniku.«*

3.3.2 Izvedba ukrepov v gozdovih

V obstoječi zakonodaji povezano z izvedbo ukrepov v gozdovih intervjuvanci najpogosteje prepoznavajo, kot omejujoče za uresničevanje temeljnih načel gospodarjenja z gozdovi v

Sloveniji **obstoječi sistem financiranja in sofinanciranja vlaganja v gozdove** (ID 01, ID 02, ID 03, ID 04, ID 05, ID 06, ID 07 in ID 08). Pri tem izpostavljajo, da je višina razpoložljivih finančnih sredstev trenutno dovolj visoka, vendar teh sredstev ni mogoče porabiti. Problematični se jim zdijo višina dnine in deleži sofinanciranja, ki so prenizki ter obdavčitev prejete subvencije: *»Vlaganja v gozdove, ki se smatrajo kot javno dobro bi morali smatrati kot okoljska plačila, brez kakšnih dajatev v smislu, da si dobil subvencijo kot obdavčen prihodek ... in to ne uspemo uredit, ... to bi morali urediti vsaj za osnovna dela kot so sadnja in varstvena dela ...«* intervjuvanec ID 08 in *»V zadnjem času se res kaže, da lastniki gozdov ne želijo več delat, ko izvejo koliko denarja bodo dobili ... pa obdavčitve, to je velik problem. Glede gojitvenih in varstvenih del – nemogoče je, da je subvencija že 20 let isto visoka,«* intervjuvanec ID 07. Intervjuvanec ID 01 pa je še dodal: *»Osnovni problem je kako je sistem zastavljen ... gozdarstvo si nikoli ni uspelo izboriti, da bi ukrepi, ki jih izvajamo v gozdovih imeli okoljsko vlogo in da si nismo izborili, da bi bila vlaganja v gozdove pomoč po pravilu »de minimis«. Tovrstne pomoči niso obdavčene in zato bi bila vlaganja za lastnike gozdov bolj privlačna.«* Prav tako ID 01 doda: *»Sofinanciranje vlaganj v gozdove je prenizko (zneski in procent). Če so to ukrepi za državo, saj gozd je njeno največje naravno bogastvo, potem dajmo to tudi priznati. Ukrepe v gozdovih rabimo, da to naše naravno bogastvo ohranjamo ne pa da govorimo, da s tem vlagamo v ekonomsko dobrobit lastnika gozda.«* Prav tako so izpostavili, da je potrebno pripraviti sistem financiranja del v gozdovih z izjemno poudarjenimi funkcijami, kot so varovalna in zaščitna funkcija, saj trenutno prihodki iz ukrepov ne pokrijejo stroškov izvedbe, je pa ukrepanje nujno za zagotavljanje teh funkcij gozdov saj širše prispeva k varnosti ljudi, kar je ob vse pogostejših ekstremnih vremenskih pogojih še toliko bolj pomembno. Intervjuvanec ID 01 izpostavi, da je potrebno okrepiti (so)financiranje ukrepov za prilaganje gozdov na pričakovane podnebne spremembe (iz Podnebnega sklada): *»Nekje bo potrebno ukrepat, predvsem tam, kjer imamo razgaljene površine zaradi naravnih ujm ... Ni vedno pasivnost dovolj (naravno pomlajevanje), sploh če imamo erozijske procese... tam moramo aktivno pristopiti k obnovi.«* Intervjuvanec ID 04 pa je posebej izpostavil tudi problem pridobivanja subvencij v primeru razdrobljene gozdne posesti, kjer je več solastnikov: *»Pri gradnji vlake mora vsak lastnik vložiti svoj zahtevek, poleg tega pa še pridobiti soglasje solastnikov ... morali bi imeti lastniki enega predstavnika, ki bi to vodil.«*

Prav tako posamezni intervjuvanci poudarjajo (ID 01, ID 02, ID 03 in ID 08), da bi država morala narediti **razmejitev med javnim in zasebnim interesom** in za dela, ki so v javnem interesu zagotoviti ustrezen delež (so)financiranja in višino dnine, da lastniki to izvedejo: *»... potrebno je narediti razmejitev med javnim in zasebnim interesom na podlagi funkcij gozdov in njihove stopnje poudarjenosti in potem za dela, ki so v javnem interesu zagotovi primerno plačilo... sploh ker imamo v Gozdnem skladu dovolj sredstev,«* intervjuvanec ID 02. Intervjuvanec ID 02 je še izpostavil kar nekaj ukrepov namenjenih izboljšanju stanja gozdov (javni interes) in bi jih lahko šteli, kot okoljska plačila, ki pa niso obdavčena: *»Vsa*

nega bi morala biti okoljski ukrep, saj je namenjena v prvi vrsti ohranjanju sestojne zgradbe in drevesne sestave, ki je prilagojena rastišču... kar je predvsem pomembno v času podnebnih sprememb, ko je fokus drugje,« oziroma kot poudari ID 01: »... danes težko govorimo, da gojitvena dela izvajamo zato, da bomo imeli boljšo kakovost sortimentov, saj imamo 50 % sanitarnega poseka v gozdovih, torej nego gozdov moramo izvajati zato, da bomo imeli vedno bolj stabilne in raznovrstne gozdove, torej so gojitvena dela javno dobro in okoljski ukrep.«

Posamezni intervjuvanci pa kot omejujoče za izvedbo ukrepov v gozdovih prepoznajo tudi omejitve pri gospodarjenju z gozdovi, ki izhajajo iz **vključevanja smernic drugih sektorjev v gozdnogospodarsko načrtovanje** (ID 01, ID 02, ID 03 in ID 06). Intervjuvanec ID 03 povzame: *»Usmeritve iz drugih področij so integrirane v GGN in so omejujoče za gospodarjenje z gozdovi – npr. usmeritve s področja varstva voda (Zakon o vodah je iz leta 2002) in v tem zakonu so kar velike omejitve glede gospodarjenja z gozdovi, saj je npr. na erozijskih območjih prepovedano vlačenje lesa, ta območja pa obsegajo velik del gozdov.«* Intervjuvanec ID 06 pa dodaja: *»V naše načrte pridejo zelo čudne zahteve, ker nimajo konkretnih strokovnih podlag za zahtevanje določenih ukrepov ... Če bi zahteve vodarjev glede njihovih smernic upoštevali v celoti, bi moral iti skoraj vsak lastnik gozda k njim po dovoljenje, da vlači les po tleh, ker je to erozijsko ogroženo območje.«*

3.3.3 Upravni postopek

V obstoječi zakonodaji povezano z upravnim postopkom vsi intervjuvanci prepoznajo, kot omejujoče za uresničevanje temeljnih načel gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji **izvršbeno naravo vseh odločb v upravnem postopku**, intervjuvanec ID 01: *»... moramo se zavedati, da z izvršbo oziroma prisilitveno naravo odločb mi posegamo v lastnino, ki pa je ustavna pravica.«*

V povezavi z **odločbo o odobritvi poseka izbranih dreves (odločba A)** s katero lastnik gozda dobi možnost oziroma pravico, da do v odločbi določenega roka opravi posek izbranega drevja in ne obvezo intervjuvanci ID 01, ID 02, ID 04, ID 05, ID 07 in ID 08, kot problematično prepoznajo njen obstoj. Po mnenju intervjuvancev bi se ideja o odločbi lahko popolnoma opustila in nadomestila z nekim drugim dokumentom, intervjuvanec ID 07: *»Za tisto kar ne potrebujemo izvršbe, na primer odločba A, tudi ne rabimo odločb. Lahko bi imeli le odkazilni manual,«* in *»... izdajanje A odločb je problematično, saj ima izvršbeno naravo, hkrati pa ne smemo pozabiti, da predstavlja to upravni dokument in zagotavlja pravno varstvo lastniku, ko dela za njega opravljajo izvajalci del. Nek dokument mora biti, a je to manual ali odločba se moramo pa dogovoriti,«* intervjuvanec 02 in *»...Najbolj revolucionarna rešitev bi bila, da odločba ne bi bila več odločba. Da bi bila le neka usmeritev z navodili za lastnika gozda s katerim bi ga mi usmerili... še vedno bi bilo označeno drevje za posek ampak v bistvu bi bila to neka lažja oblika, da ni upravnega*

postopka in s tem bi veliko prihranili,« intervjuvanec ID 01. Intervjuvanec ID 01 pa še izpostavi, da je problem tudi v Zakonu o splošnem upravnem postopku, ki naj bi se po njegovih besedah časovno neusklajeno spreminjal z Zakonom o gozdovih: *»Neke rešitve smo hoteli že s sedanjo spremembo zakona narediti pa nam EU tega ni dovolila, ravno zato ker se Zakon o splošnem upravnem postopku spreminja. Posledično se bo moralo potem določene stvari spet naknadno spreminjati,«* (op. govori o zapuščinskih postopkih in začasnem zastopništvu).

V povezavi z **določanjem potrebnih gojitvenih del z izdano odločbo v upravnem postopku (odločba B)** intervjuvanci (ID 01, ID 02, ID 03, ID 04, ID 05, ID 06, ID 07 in ID 08) kot problematično prepoznajo izdajo odločbe za vsa dela neglede na njihovo nujnost in zagotavljanje javnega interesa. Po njihovem mnenju bi bilo smiselno ločiti gojitvena dela na potrebna oziroma nujna (za zagotavljanje javnega interesa; potrebno bi bilo določiti minimalni obseg, ki ga je potrebno nujeno izvesti) in priporočljiva dela (tista, ki krepijo gospodarsko vrednost gozdov). Predlagajo, da bi se za potrebna oziroma nujna dela izdala odločba in izvedla njena izvršba, za priporočljiva dela (oziroma optimalen obseg, kot dodaja ID 03) pa bi se z lastnikom gozda sklenila pogodba: *»... namesto B odločbe bi lahko imeli sklenjeno pogodbo. V primeru, da lastnik ne izpolni pogodbenih obveznosti enostavno vrne denar. ... Za dela, ki so v javnem interesu, ki bi se določila na podlagi funkcij gozdov in njihove stopnje poudarjenosti, je smiselno, da izdajamo odločbe v upravnem postopku, za dela ki pa so v interesu lastnika gozda, pa bi lahko z njim sklenili pogodbo, kot to npr. počnemo pri habitatnih drevesih,«* intervjuvanec ID 02. Intervjuvanec ID 01 pri tem izpostavi, da ne smemo pozabiti, da smo, če bi se odločili za sklepanje pogodbe potem povrženi Obligacijskem zakoniku: *»... to verjetno ne bi bila dobra rešitev, saj če bi šli na sklenitev pogodb potem smo podvrženi Obligacijskem zakoniku in potem se lahko za vsako pogodbo, če niso dela opravljena tožariti in zahtevati denar nazaj.«*

V povezavi z **odločbo o izvedbi sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del (odločba C)**, nekateri intervjuvanci (ID 01, ID 02, ID 04, ID 05 in ID 07) kot problematično izpostavljajo predvsem **izvršbeno naravo teh odločb**, saj so zaposleni na ZGS dolžni voditi postopek izvršbe, ki pa je kompliciran in dolgotrajen, predstavlja strošek za ZGS, saj ZGS zalaga sredstva kot javni zavod, intervjuvanec ID 02: *»Najbolj problematične so tiste odločbe, ki imajo tudi izvršbeno naravo. To predvsem zaradi tega, ker je izvršbeni postopek neučinkovit in zelo težaven. Poleg tega pa zahteva ogromen angažma naših zaposlenih, pa še vse skupaj moramo zalagati kot javni zavod.«* Intervjuvanec ID 04 pa dodatno izpostavlja še pomanjkanje gozdnih delavcev, ki bi bili pripravljeni po najnižji ceni izvesti sanitarno sečnjo: *»Pri izvršbah je problem tudi to, da ni izvajalcev gozdnih del. To smo potem začeli reševati z izvršbami s prisilitvijo, ampak tudi to ni bilo uspešno, saj je lubadar takrat že izletel, dela pa kljub izvršbi niso bila izvedena.«* Poleg tega pa se neučinkovitost izvršbene narave kaže tudi v izbiri najugodnejšega izvajalca gozdnih del, intervjuvanec ID 05: *»Problem je, da smo dolžni izbrati izvajalca del z najnižjo ceno in nikoli noben nič ne*

profitira, lastnik pa ni prizadet. Včasih lastnik celo dobi boljšo ponudbo, kot če bi sam najel izvajalca.» Kljub težavam, ki se pojavljajo v povezavi z odločbo o izvedbi sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del pa se intervjuvanci strinjajo, da so le te odločbe v javnem interesu in jih je potrebno ohraniti: »... C odločbe so v javnem interesu in bi jih obdržali kot odločbe,« intervjuvanec ID 07.

Kot omejujoči pa so se v intervjujih izkazali tudi **določeni roki za izvedbo sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del v odločbi v upravnem postopku** (ID 01, ID 04, ID 05, ID 06, ID 07 in ID 08), vendar se je izkazalo, da gre bolj za notranje probleme ZGS in ne zakonodaje. Intervjuvanci poudarjajo, da je zakonodaja na tem področju dovolj jasna in fleksibilna, vendar se pojavljajo težave na izvedbeni ravni, saj revirni gozdarji dostikrat ne izhajajo iz strokovnosti: *»Pravilnik o varstvu gozdov lastniku nalaga, da mora ukrepe izvesti najpozneje v 21 dneh po odkritju žarišča podlubnikov, hkrati pa dopušča izjeme, ko lahko ZGS z odločbo določi daljši ali krajši rok za izvedbo ukrepov. Problem nastopi, ko imajo revirni gozdarji zelo velik obseg sanitarne sečnje in je potem najlažje določiti rok 21 dni, saj je tako predpisano, na strokovno odločitev pa se ne zanašajo,«* intervjuvanec ID 01. Intervjuvanec ID 04 pa poudarja še, da ni kriva nestrokovnost revirnih gozdarjev, temveč njihova preobremenitev: *» ... pri tolikšnem številu odločb, ki jih izda revirni gozdar je drugačno določanje rokov praktično nemogoče. V poletnem času, ko je tega največ, posamezni revirni gozdar izda tudi deset ali več odločb na dan... in te roki so v resnici še najmanj problematični.«*

Intervjuvanci ID 01, ID 02, ID 04, ID 05, ID 06, ID 07 in ID 08, kot omejujoč prepoznajo tudi **postopek izbire drevja za možni posek z izdano odločbo v upravnem postopku**. Po njihovem mnenju je administrativni postopek, ki spremlja izbiro drevja za možni posek in izdaja odločbe časovno in posledično stroškovno neučinkovit postopek, ki vpliva na učinkovitost dela ZGS: *» ... Postopek mora biti tako enostaven, da je enostaven in za lastnika in za revirnega gozdarja. Tudi te izjeme, ki jih trenutno zakon ponuja v zvezi z izločitvijo površin, te izjeme so lahko, ampak morajo biti zelo restriktivne,«* intervjuvanec ID 05. Intervjuvanci argumentirajo, da bi bilo smiselno v praksi uvesti več območij, kjer posamezna izbira drevja za možni posek ni obvezna: *»Označevanje posameznega drevja je kar problematično ... mislim, da bi bila kombinacija označevanja vsakega drevesa in območij, kjer se ne bi označevalo vsako drevo učinkovita. Recimo, da bi lahko na 50 % površin odkazovalo drevje, na 50 % pa bi označili samo območje,«* intervjuvanec ID 05. Intervjuvanec ID 04 pa je v povezavi s postopkom izbire drevja za možni posek izpostavil tudi način označevanja izbire drevja za možni posek, kjer izpostavlja poklicne bolezni revirnih gozdarjev in slabo kakovost žigov, kjer se identifikacijska številka težko razbere: *»... Zaradi označevanja drevja za posek z kladivom imajo nekateri revirni gozdarji že težave s poškodbami ramen in teniški komolci, ki bi jih lahko tretirali tudi kot poklicne poškodbe...«* in *»... Pred kratkim sem bil udeležen v notranji kontroli in sem pregledal 500 kubikov in sem le na enem žigu lahko razbral identifikacijsko številko.«*

3.3.4 Evidence poseka

Intervjuvanec ID 02 poudarja, da evidence poseka sploh niso tako velik problem, problem je da se stroka ne zna zmeniti, katere podatke bomo uporabljali in jih navzven predstavljali: » ... *problem je da imamo povsod neke ocene ... že v odločbah, kjer možni posek opredelimo na dve decimalni mesti in v tarifah, potem zbiramo podatke na stalnih vzorčnih ploskvah in preko inventure gozdnih sestojev ... zato pa pride do odstopanj.*« Intervjuvanec ID 01 pa poudarja, da imajo revirni gozdarji v svojih revirjih veliko število dreves in da je popoln nadzor praktično nemogoč: »*Revirni gozdar ima v svojem revirju med 2 do 3 milijone dreves in ne bo nikoli obvladoval vsega.*«

V obstoječi zakonodaji povezano z evidencami poseka vsi intervjuvanci prepoznavajo, kot omejujoče za uresničevanje temeljnih načel gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji, da lastniki gozdov **ne sporočajo količine in strukture dodatno posekanih dreves**, kar se odraža v odstopanjih v evidencah poseka: »*Pri teh evidencah poseka Zakon predvideva izjemno kompleksnost in natančnost, ki pa je v praksi težko izvedljiva ... V praksi sploh ne gre za nelegalno posekan les, formalno ja, ampak večina lastnikov gozdov sploh ni obveščenih, da naj povedo, da so posekali dodatna drevesa ... ob odkazilu desetih dreves, se velikokrat zgodi, da se pri sečnji poškodujejo še 2-3 drevesa, ki jih je potem potrebno dodatno posekat. In to je teh 10-20 % neevidentiranega poseka,*« intervjuvanec ID 08. Intervjuvanec ID 06 pa poudarja, da bi ta problem lahko rešili na način, da bi se pri odkazilu upoštevalo nek delež dodatno posekanih dreves: » ... *pri vsaki odločbi bi dali zraven nek procent, določen na strokoven/znanstveni način. Ali je bilo javljeno ali ni bilo javljeno bi to upoštevali in na ta način lastnikov gozdov ne bi obremenjevali.*«

Med drugim pa intervjuvanci (ID 02, ID 03, ID 04, ID 05 in ID 07) poudarjajo, da revirni gozdarji **ne opravljajo dovolj redno kontrole oziroma popolnih prevzemov sečišč**. V praksi revirni gozdarji kontrole sečišč sicer izvajajo, vendar intervjuvanci poudarjajo, da se le-te ne izvajajo dovolj redno in da se popolni prevzemi sečišča le redko izvajajo: »*Revirni gozdarji kontrolo sečišč izvajajo, vendar vsi zaposleni ne dovolj redno. Na ZGS smo uvedli celo neko kontrolo nad revirnimi gozdarji, ki morajo beležiti kdaj so bili na sečišču, kaj so pregledali in kaj so ugotovili. Enako je tudi za izvedbo gojitvenih del... Je pa res, da so popolni prevzemi sečišč, kjer se ugotovijo posamezna dodatno posekana drevesa redki ... Če bi to želeli ugotoviti bi morali od štora do štora in pregledovati žige in skladnost z odločbo, kar je nemogoče ...*« intervjuvanec ID 07. Intervjuvanec ID 02 in ID 03 vidita rešitev v dvojnih LIDAR podatkih, s pomočjo katerih bodo lahko delali kontrole, da vidijo koliko je dejansko razlik med dejanskim in evidentiranim posekom. »*Obstoječ sistem je premišljen, vendar bi ga lahko izboljšali na način, da bi izvajali dodatne kontrole s pomočjo LIDAR podatkov, ker LIDAR-ski posnetki lahko dajo na vsaka tri leta zelo dobre podatke, kje je sečnja potekala.*« Intervjuvanci ID 01, ID 02, ID 03 pa so poudarili, da bo EUDR (ang. Regulation on Deforestation-free Products) prispeval k izboljšanju evidenc,

saj zahteva geolokacijo zemljišč, kjer je bil posekan les (zahteve glede sledljivosti lesa): *»Delno bo mogoče ta digitalizacija rešila, če bomo bili dovolj vztrajni in se bo pri odkazilu zabeležila koordinata vsakega odkazanega drevesa, kot to zahteva tudi EUDR.«* Intervjuvanec ID 1 pa dodaja, da bodo tudi v projektu digitalizacije poskusili vpeljati rešitve, ki bi izboljšale evidence poseka: *»Poskusili bomo vpeljati sistem, da bi revirni gozdarji imeli nek vpogled na princip, kot deluje aplikacija SOPOTNIK², ki omogoča spremljanje in vpogled v podatke satelitskega spremljanja površin, da bi mi imeli tudi na površini 10 x 10 metrov, na podlagi svetlobnih odbojev spremembo. Na ta način bi revirnemu gozdarju omogočali lažjo kontrolo nad izvedeno sečnjo.«*

3.3.5 Naloge Zavoda za gozdove Slovenije

V splošnem se v povezavi z nalogami ZGS vsi intervjuvanci strinjajo, da so naloge v Zakonu o gozdovih dobro opredeljene: *»Mislim, da naloge tiste, ko so da so racionalno napisane. Za državo je zagotovo najcenejše, če te naloge opravlja ZGS v okviru javne gozdarske službe,«* intervjuvanec ID 02. Pri tem pa poudarjajo, da bi bilo potrebno nekatere naloge racionalizirati: *»Naloge so dobro opredeljene, več bi bilo potrebno dati poudarka na racionalizaciji nalog, kar pomeni, da Zakon o gozdovih daje čisto korektno podlago,«* intervjuvanec ID 06. Skupaj izražajo skrb nad zmanjševanjem nalog: *»...Pri zmanjševanju nalog bodo kmalu zmanjšali tudi število revirnih gozdarjev, čeprav bi jih v resnici potrebovali še več,«* intervjuvanec ID 06.

V obstoječi zakonodaji povezano z nalogami ZGS, ki jih izvajajo kot javno gozdarsko službo intervjuvanci kot problem prepoznajo **izdajanje odločb v upravnem postopku in izbiro drevja za posek** (ID 01, ID 02, ID 04, ID 05, ID 06, ID 07 in ID 08), ki pa sta že opisani v sklopu poglavij, ki se nanašata na upravni postopek (poglavje 3.3.3) in evidence poseka (poglavje 3.3.4). Pri tem je potrebno poudariti, da intervjuvanci ne želijo, da se ta naloga ZGS ukine, temveč le racionalizira in debirokratizira v smislu, da izdaja odločb ne bi bila več obvezna za posamezna/določena dela oziroma bi bila nadomeščena z drugim dokumentom (ne vezano za upravni postopek). Podobno je tudi v povezavi z **zbiranjem podatkov o stanju in razvoju gozdov, obdelavo podatkov in pripravo informacij o stanju in razvoju gozdov**, ki je po mnenju nekaterih intervjuvancev (ID 04, ID 05, ID 06) časovno potratno, učinki pa niso takšni, kot bi si jih želeli: *» ... lahko bi racionalizirali posamezne naloge, ukinili zagotovo ne. Takšna je na primer zbiranje podatkov na stalnih vzorčnih ploskvah, kjer bi lahko določene zadeve poenostavili,«* intervjuvanec ID 05. Povezano z zbiranjem podatkov o stanju in razvoju gozdov, obdelavo podatkov in pripravo informacij o stanju in razvoju gozdov, pa vsi intervjuvanci strinjajo, da bi bilo potrebno racionalizirati tudi **izdelavo načrtov za gospodarjenje z gozdovi**, ki je opisana v poglavju gozdnogospodarsko načrtovanje (3.3.1).

V povezavi s **pripravo strokovnih podlag za odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami, vodenjem evidenc o gozdnih cestah in načrtovanjem in spremljanjem**

² Več o aplikaciji SOPOTNIK: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/vpogled-v-podatke-satelitskega-spremljanja-povrsin/>

nadziranja vzdrževanja, gradnje in rekonstrukcije gozdnih prometnic in nalogami povezanimi z hudourništvom je intervjuvanec ID 08 mnenja, da bi lahko ta dela prepustili tudi drugim strokovnjakom: *»Vprašanje ali so te naloge samo za ZGS, to bi načeloma lahko tudi nekdo drug delal, imamo malo znanja s teh področij. Problematično je predvsem to, da so za odpiranje ostali le problematični tereni.«* Nasprotno pa je intervjuvanec ID 06 mnenja, da bi ZGS moral okrepiti te naloge in po potrebi zaposliti nove strokovnjake: *»Obseg teh nalog je majhen, bolje da si pustimo te naloge odprte. Hudourništvo je vmes zamrlo, zdaj po poplavih nas pa vsi sprašujejo kaj delamo na tem področju in po mojem mnenju je to področje, ki ga je potrebno okrepiti. Vprašanje je, kdo bo v gozdovih to delal, ZGS je pravi izvajalec, saj je ves čas v gozdovih.«*

Poleg tega pa intervjuvanci ID 01, ID 04, ID 06 in ID 07 poudarjajo, da ZGS slabše opravlja tudi naloge **svetovanja, izobraževanja in usposabljanja lastnikov gozdov**, kjer pa intervjuvanci poudarjajo predvsem pomanjkanje časa ter se sprašujejo ali je to sploh naloga zaposlenih na ZGS: *»Usposabljanje lastnikov – a je to sploh naša dolžnost? MKGP sicer pritiska na nas in to tudi izvajamo. Samo, če pogledamo druge zavode, ali oni kličejo k sebi, da ljudi izobražujejo? ... Gre za nevarno delo in se čuti potem tudi odgovornost,«* intervjuvanec ID 04. Hkrati pa se zavedajo pomena izobraževanja lastnikov gozdov: *»Okrepiti bi morali izobraževanje lastnikov gozdov, predvsem o pomenu vlaganj v obnovo in nego, o pomenu izvajanja gojitvenih del za stabilnost in kakovost sestojev, o delu v varovalnih in zaščitnih gozdovih ter o pomenu ukrepov za prilagajanje gozdov na pričakovane podnebne spremembe,«* intervjuvanec ID 01.

Le en izmed intervjuvancev (ID 01) je mnenja, da bi bilo potrebno naloge nekoliko spremeniti. Po njegovem mnenju bi ZGS lahko prenehal z izvajanjem naravovarstvenega nadzora, oziroma bi bilo le tega potrebno racionalizirati: *»Naravovarstveni nadzor naj gre ven ... ne moremo biti svetovalna služba za lastnika gozda in mu potem še kazni napisati.«*

Nekatere naloge, kot so na primer izdelava posestnega načrta (ID 06, ID 07 in ID 09), izvedba raznih izobraževanj, usposabljanj in delavnic za lastnike gozdov (ID 02, ID 03 in ID 06) in priprava vlog za pridobivanje subvencij (ID 04), pa bi lahko po mnenju intervjuvancev ZGS opravljal tudi kot tržno dejavnost. Intervjuvanec ID 06 je poudaril izdelavo posestnih načrtov: *»Če bi lastniki večjih gozdnih posesti želeli imeti dodatne načrte, potem bi se lahko izdelovalo posestne načrte. Te bi lahko javna gozdarska služba pripravljala v sklopu tržne dejavnosti,«* z njim pa se strinja tudi intervjuvanec ID 9: *»Zakonodaja trenutno ne prepoznava posestnega načrta in načrta za mestne gozdove ... tovrstne načrte bi ZGS lahko izvajal kot delno tržno ali pa tržno dejavnost.«* Intervjuvanec ID 03 poudarja naloge povezane z izobraževanjem, usposabljanjem in delavnicami za lastnike gozdov: *»Predvsem to svetovanje samemu lastniku gozda bi lahko izvajali kot tržno dejavnost, pa tukaj ne mislim svetovanje v smislu kje naj poseka, kako naj poseka in zakaj naj poseka,... bolj imam v mislih razna usposabljanja, prenos znanja in razne delavnice, to je nek nadstandard, ki pa bi moral biti plačljiv.«* Intervjuvanec ID 04 pa izpostavlja pripravo vlog za pridobivanje subvencij: *»Pojavlja se vprašanje ali morajo zaposleni na ZGS vnašati vloge za pridobivanje*

subvencij – to bi po mojem morala biti tržna dejavnost, ker je to ogromno dela. Revirni gozdarji s tem izgubljajo veliko časa.» Eden izmed intervjuvancev (ID 01) pa je glede tržnih dejavnosti nekoliko zadržan: »Javna gozdarska služba obstaja zato, da mi kot zavod v skladu z zakonom posegamo v zasebno lastnino, ki smo jo prepoznali kot javno dobrino. Ker s tem omejujemo lastninsko pravico moramo lastniku nekaj ponuditi v zamenjavo in čim bomo nekaj računali ZGS ne bo več to za kar je bil ustanovljen.«

Velik poudarek pa so vsi intervjuvanci dali tudi **digitalizaciji gozdarstva**, ki poteka v okviru projekta eGozdarstvo. Projekt eGozdarstvo bo izboljšal povezljivost javne gozdarske službe, vzpostavljeno bo podatkovno skladišče podatkov, zgrajen bo celosten in sodoben informacijski sistem, digitalizirane in nadgrajene bodo ključne podatkovne baze in vzpostavljena bo aplikacija E-gozd s pomočjo katere bodo lastniki in upravljavci pridobili vpogled v zgodovino razvoja in gospodarjenja z gozdovi ter realizacijo možne izvedbe. Poleg tega pa bo ta aplikacija omogočala tudi vpogled na trenutno stanje na trgu lesa in stroške gozdne proizvodnje. Intervjuvanci skozi intervjuje izkazujejo afiniteto do tega projekta in v rezultatih vidijo predvsem možnost boljšega usklajevanja med ravnmi gozdnogospodarskega načrtovanja (predvsem usklajenosti med GGoj načrti in GGN GGE) ter administrativne, upravne in birokratske razbremenitve (predvsem revirnih gozdarjev). Intervjuvanec ID 04 pa je poudaril predvsem to, da v sami digitalizaciji vidi več prednosti, med drugim tudi to, da bo celoten sistem bolj prijazen uporabniku: *»Tako kot smo si zastavili, jaz imam pozitivno mnenje. Glede področja, ki ga pokrivam in glede načrtovanja in gojitveno načrtovanje se mi zdi, da je dobro zastavljeno. Zmanjšali bomo količino balasta in vse skupaj naredili bolj prijazno uporabniku.«* Intervjuvanec ID 08 pa je povedal, da projekt eGozdarstvo nima namena spremeniti zakona, temveč digitalizirati obstoječi zakon in s tem izboljšati dva vidika gospodarjenja z gozdovi. Omenja pa tudi uporabnost rezultatov projekta v medresorskem usklajevanju: *»Digitalizira se obstoječi Zakon in obstoječe postopke. Predvsem je namen v dveh stvareh, prva je, da poenostavi delo naših zaposlenih, se pravi, da racionalizira postopke in da lahko nekaj več narediš. Drugo pa je, da se lastniku želi omogočiti dostop do digitalnih podatkov o svojem gozdu, nenazadnje vsaj za lastnike velikih gozdnih posesti, ki bodo lahko pripravili posestne načrte in organizirali svoje delo. Menim, pa da bo zelo prav prišlo tudi v medresorskem usklajevanju, kjer bodo digitalizirani podatki lahko uporabljeni kot dokazno gradivo.«* Intervjuvanec ID 03 pa se je osredotočil predvsem na delo revirnih gozdarjev: *»V digitalizaciji bo po mojem mnenju priložnost, da smo stvari premislili in poenotili. Predvsem poenotenje se mi zdi zelo pomembno, ker to olajša odločitve predvsem revirnim gozdarjem. Na enem mestu bo imel ta revirni gozdar zbrane vse informacije na enem mestu, kar je zelo pomembno za transparentno in enotno vodenje postopkov.«*

3.4 Povzetek rezultatov identifikacije pravnih institutov, ki omejujejo gospodarjenje z gozdovi

Namen aktivnosti DS 2.1. je bil identificirati pravne institute Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov, ki so se izkazali kot omejujoči za gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji oziroma so bili prepoznani, kot problem v samem izvajanju zakonodaje v praksi. Na podlagi sistematičnega pregleda poročil, znanstvene, strokovne in poljudne literature, ankete izvedene med zaposlenimi na ZGS in intervjujev z vodstvenim kadrom na ZGS, v nadaljevanju izpostavljamo ključne vsebine (tj. pravne institute), za katere bomo izvedli primerjalno analizo urejenosti v treh izbranih državah EU (aktivnost DS 2.2 »Primerjalna analiza sistemske urejenosti gospodarjenja z gozdovi«). Primerjalna analiza bo služila kot ena izmed podlag za pripravo predlogov možnih alternativnih rešitev urejenosti Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov, hkrati pa bo predstavljala pomembno osnovo za izvedbo Gozdnega dialoga.

V povezavi z **načrti za gospodarjenje z gozdovi** so bili kot ključni pravni instituti izpostavljeni:

- Obstoje tri ravni gozdnogospodarskega načrtovanja,
- Neusklajenost vsebine načrtov (ciljev, usmeritev in ukrepov), med različnimi ravni načrtovanja,
- Obveznost obveščanja in vključevanja lastnikov gozdov in zainteresirane javnosti v postopke priprave in sprejemanja načrtov,
- Število funkcij gozdov, stopnja poudarjenosti funkcije in ustrezna opredelitev posameznih funkcij.

V primerjalni analizi sistemske urejenosti gospodarjenja z gozdovi bomo analizirali naslednja poglavja/člene Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov:

- Načrti za gospodarjenje z gozdovi
 - Število ravni oziroma vrsta načrtov za gospodarjenje z gozdovi,
 - Vsebina načrtov za gospodarjenje z gozdovi glede na posamezno raven ali vrsto načrta,
 - Postopek priprave in sprejemanja načrtov za gospodarjenje z gozdovi,
 - Potrebna soglasja oziroma mnenja na načrte za gospodarjenje z gozdovi.
- Opredelitev in ovrednotenje funkcij gozdov
 - Poimenovanje splošnokoristnih funkcij gozdov, število splošnokoristnih funkcij gozdov, ovrednotenje posamezne funkcije.

V povezavi z **izvedbo ukrepov v gozdovih**, so bili kot ključni pravni instituti izpostavljeni:

- Razpoložljivost proračunskih sredstev za vlaganja v gozdove,
- Sistem financiranja in sofinanciranja vlaganj v gozdove (delež sofinanciranja del je odvisen od stopnje poudarjenosti ekoloških in socialnih funkcij, določanje vrednosti in deležev financiranja in sofinanciranja),

V primerjalni analizi sistemske urejenosti gospodarjenja z gozdovi bomo analizirali naslednja poglavja/člene Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov:

- Financiranje in sofinanciranje vlaganj v gozdove
 - Viri financiranja in sofinanciranja vlaganj v gozdove,
 - Poraba razpoložljivih sredstev,
 - Določanje vrednosti financiranja in sofinanciranja ukrepov.

V povezavi z **upravnim postopkom**, so bili kot ključni pravni instituti izpostavljeni:

- Izбира gozdnega drevja za možni posek z izdano odločbo v upravnem postopku,
- Določitev potrebnih gojitvenih del z izdano odločbo v upravnem postopku,
- Izvršbena narava izdanih odločb v upravnem postopku,
- Določeni roki za izvedbo sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del v odločbi v upravnem postopku.

V primerjalni analizi sistemske urejenosti gospodarjenja z gozdovi bomo analizirali naslednja poglavja/člene Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov:

- Gojenje gozdov
 - Potrebni dokumenti za izvedbo potrebnih gojitvenih del (npr. vloge, dovoljenja, odločbe),
 - Izvršbena narava izdanih dokumentov (izvršba po drugih osebah, izvršba s prisilitvijo).
- Izkoriščanje gozdov
 - Potrebni dokumenti za izkoriščanje gozdov (npr. vloge, dovoljenja, odločbe),
 - Označevanja drevja za možni posek,
 - Izvršbena narava izdanih dokumentov (izvršba po drugih osebah, izvršba s prisilitvijo).
- Varstvo gozdov
 - Roki za izvedbo ukrepov za preprečevanje širjenja in zatiranja prenamnožitve populacije žuželk,
 - Izvršbena narava izdanih dokumentov (izvršba po drugih osebah, izvršba s prisilitvijo).

V povezavi z **evidencami poseka**, so bili kot ključni pravni instituti izpostavljeni:

- Označevanje drevja za možni posek,
- Nedovoljen posek s strani lastnikov (brez izdane odločbe in posek na golo),
- Ne evidentirane vmesne in delne izvršitve odločb,
- Lastniki gozdov ne sporočajo količine in strukture dodatno posekanih dreves,
- Ne redno opravljanje kontrole oziroma prevzemov sečišč.

V primerjalni analizi sistemske urejenosti gospodarjenja z gozdovi bomo analizirali naslednja poglavja/člene Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov:

- Izkoriščanje gozdov
 - Način označevanja drevja za možni posek (povezava s poglavjem upravni postopek).
- Dolžnosti lastnikov gozdov glede poročanja količin in struktur (dodatno) posekanega gozdnega drevja,
- Načini evidentiranja dreves izbranih za posek/posekanih dreves, vodenje evidenc o izdanih dokumentih za sečnjo gozdnega drevja in izvajanje kontrole oziroma prevzemov sečišč.

Priloga 1: Seznam pregledane znanstvene, strokovne in poljudne literature

Avtor/avtorji	Leto	Naslov
Adamič P. C., Brus R., Jarni K.	2022	Zakonodaja in pravni okviri gojenja tujerodnih drevesnih vrst v gozdovih Slovenije
Avtor neznan	2024	Omejevanje lastninske pravice na kmetijskih zemljiščih
Avtor neznan (Dejstva)	2022	Gozdovi – politični fevd?
Barišič Jaman S., Franca B., Eman K.	2015	Preiskovanje nezakonite sečnje dreves v Republiki Sloveniji
Bončina A., Ficko A., Klopčič M., Poljanec A., Simončič T.	2017	Razvojni izzivi na področju načrtovanja in gospodarjenja z gozdovi
Bončina A., Japelj A., Matijašič D., Simončič T.	2015	Večnamensko gospodarjenje z gozdovi na preizkušnji
Cerar G.	2018	Zakonodaja in predpisi kot jih vidijo lastniki gozdov
Danev G.	2024	Gozdovi vedno težje izpolnjujejo pričakovanja družbe
Gorenc A.	2022	V Zvezi lastnikov gozdov ogorčeni nad Židanovo izjavo glede denacionalizacije gozdov
Gorenc A.	2022	Iz gozdov ukradli 100 kamionov državnega lesa
Gorenc A., Steiner N., Slana M.	2022	Včasih je bil gozd kmetova banka, zaradi podnebnih sprememb le še hranilnik?
Guček M., Matijašič D., Poljanec A.	2019	Gozdarsko načrtovanje na Zavodu za gozdove Slovenije - prehojena pot in izzivi
Hladnik D., Kovač M.	2015	Premislek o optimalnih ciljnih gospodarjenja z gozdovi
Hren M.	2022	Kako uskladiti cilje lastnikov gozdov in javnosti, da bo gospodarjenje s slovenskimi gozdovi okoljsko sprejemljivo, ekonomsko upravičeno in socialno pravično
Japelj A., Ferreira A., Plevnik K., Kovač M.	2022	Povzetek poglobljenih intervjujev z zasebnimi lastniki gozdov o ravnovesju moči med deležniki v gozdnogospodarskem načrtovanju
Japelj A., Ferreira A., Plevnik K., Kovač M.	2022	Ravnovesje moči med različnimi deležniki v fazah priprave in izvajanja gozdnogospodarskih načrtov
Jerina K., Srnc U., Mulej J.	2015	Umestitev lovstva v zakonodaji o gozdovih
Kastelic A., Zupančič M.	2015	Zakonodaja o gozdovih z vidika gozdarske gospodarske družbe
Kermavnar A., Veselič Ž.	2003	Vloga Zavoda za gozdove Slovenije pri uresničevanju gozdnogospodarskih načrtov.
Knez R.	2023	Slovenski gozdovi včeraj, danes ... in predvsem jutri
Kogovšek T., Danev G., Krajčič D.	2011	Ukrepi upravljanja z Naturo 2000 v slovenskem gozdarstvu
Koprivnikar M.	2018	Predlog izhodišč za spremembo zakonodaje s strani lastnikov gozdov
Koprivnikar M., Rebec E.	2015	Razmerja med javnim in zasebnim interesom - vidik lastnikov gozdov
Kopše I.	2015	Izvajanje obveznosti zakonodaje o gozdovih z operativnega vidika revirnega gozdarja s poudarkom na drobnih gozdni posesti
Košir B., Krč J.	1994	Razmerja med funkcijami gozdov z vidika omejitev pri opravljanju gozdnih del
Kovač M., Planinšek Š., Kutnar L., Kraigher H.	2018	Gozdnogospodarski načrti gozdnogospodarskih enot: stanje in priporočila za njihovo izboljšanje

Kovič Dine M.	2018	Zakonodajni vidiki turistične in rekreacijske rabe gozdov
Krajčič D. Kogovšek T., Juran V.	2015	Gozdarska zakonodaja v luči naravovarstva
Medved M., Matijašič D.	2008	Spremljanje poseka pri gospodarjenju z gozdovi
Meterc G.	2019	25 let javne gozdarske službe
Mozorov S.	2022	Bi zagato rešili upravitelji zasebnih gozdov?
Omladič L., Mulej J.	2015	Etični vidiki upravljanja z gozdom in rezultati ankete "Odnos slovenske javnosti do gozda in upravljanja z njim 2014/15"
Oražem D.	2017	Razvojne potrebe javne gozdarske službe
Oražem D.	2015	Vloga, naloge in dodana vrednost javne gozdarske službe v normalnih in izrednih razmerah
Perko F.	2012	Spremembe in dopolnitve Zakona o gozdovih
Perko F.	2013	Pred dvajsetimi leti smo dobili Zakon o gozdovih
Pezdevšek Malovrh Š., Mihelič M., Krč J.	2018	Varstvo gozdnih tal z vidika zakonodaje - Ali obstajajo omejitve pri rabi sodobnih tehnologij?
Pirnat J.	2023	Predlogi za kartiranje izbranih skupin gozdnih funkcij in njihovo podporo z izbranimi gozdnogospodarskimi ukrepi
Pucelj Vidović T.	2015	Sodba o mojem, našem in javnem gozdnem škratu ter njegovem drevesu
Skumavec J.	2019	Predlogi za boljše gospodarjenje z gozdom in ureditev prometa z lesom
Slana M	2022	Les 'nafta' Skandinavije, v Avstiji zasebni lastniki na trgu kot eno
Steiner N.	2022	Dve milijardi evrov v državnih gozdovih, med zasebniki kraljuje cerkev
Šinko M.	2015	Mehanizmi stabilnosti in sprememb gozdne politike v Sloveniji
Toš M.	2014	Za spremembo zakona o kmetijskih zemljiščih in gozdovih
Veselič Ž.	2004	Illegal logging in Slovenia
Veselič Ž., Matijašič D., Grečs Z., Beguš J., Jonozovič M.	2015	Učinkovita javna gozdarska služba za celovito usmerjanje gospodarjenja z gozdovi
Winkler I.	1995	Značilnosti in posebnosti lastnine gozdov
Zaplotnik C.	2003	Zakon ohranja predkupno pravico

Priloga 2: Anketni vprašalnik za zaposlene na ZGS

ANKETA ZA ZAPOSLENE NA ZAVODU ZA GOZDOVE SLOVENIJE

V okviru Ciljnega raziskovalnega projekta »**Optimizacija institucionalno-normativnih rešitev za trajnostno izkoriščanje gozdov v Sloveniji**« se med drugim osredotočamo na **identifikacijo pravnih institutov**, ki omejujejo oziroma negativno vplivajo na gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji.

S pomočjo sistematičnega pregleda a) poročil (Poročil računskega sodišča, Poročil o izvajanju Nacionalnega gozdnega programa, Poročil ZGS o gozdovih, Letnih poročil o delu IRSKGLR), b) veljavnih GGN GGO (poglavja »Presoja gospodarjenja in opredelitev temeljenjih problemov«), c) rezultatov projektov in d) znanstvenih in strokovnih objav, smo identificirali pravne institute, ki so se izkazali za omejujoče pri gospodarjenju z gozdovi v Sloveniji. Pri tem smo posebno pozornost namenili **izkoriščanju gozdov, izvedbi načrtovanih gozdnogospodarskih del, evidenci poseka in organizaciji ter delovanju javne gozdarske službe** v okviru ZGS.

Z anketnim vprašalnikom želimo preveriti, kakšno je stališče zaposlenih na ZGS do identificiranih pravnih institutov, ki omejujejo oziroma negativno vplivajo na gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji. Predvsem pa želimo zbrati vaše ideje za izboljšanje oziroma spremembo zakonodajnega okvira, ki vpliva na izkoriščanje gozdov in na izvajanje javne gozdarske službe v okviru ZGS.

Za vaše sodelovanje v anketi se vam že vnaprej zahvaljujemo. Anketa je anonimna. Rezultati zbrani z anketo bodo uporabljeni izključno v raziskovalne namene in za oblikovanje predlogov dodatnih sprememb in dopolnitev zakonodaje (poleg tistih, ki so že v javni obravnavi). Vse pridobljene informacije bomo hranili varno, skladno z evropsko in slovensko zakonodajo.

Za vaše sodelovanje se vam prijazno zahvaljujemo.

A: SPLOŠNI DEL ANKETE

1. Zaposlen sem kot (izberite) :

- Vodja sektorja, službe in oddelkov ali vodja območne enote
- Vodja odseka
- Vodja krajevne enote
- Revirni gozdar
- Strokovni uslužbenec v okviru odseka in služb
- Administracija oz. podporne službe
- Uslužbenec na projektih

2. Delovna doba na ZGS: _____ (leta)

3. Ocenite svoje strinjanje s spodnjimi trditvami:

Splošne trditve	<i>1 – sploh se ne strinjam; 3 – se niti ne strinjam niti strinjam; 5 – povsem se strinjam</i>				
Uspešnost gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji je na primerni ravni.	1	2	3	4	5
Zakon o gozdovih je potreben sprememb in dopolnitev.	1	2	3	4	5
Obseg nalog, ki jih opravlja ZGS, kot javno gozdarsko službo je preobsežen.	1	2	3	4	5
Potrebna je racionalizacija nalog ZGS, ki jih opravlja kot javno gozdarsko službo.	1	2	3	4	5
Digitalizacija javne gozdarske službe bo prispevala k poenostavitvi in optimizaciji njenega delovanja.	1	2	3	4	5
Racionalizacija gozdnogospodarskega načrtovanja je potrebna.	1	2	3	4	5
Višina finančnih sredstev za financiranje in sofinanciranje vlaganj v gozdove je ustrezna.	1	2	3	4	5
Višina sofinanciranja za dela v gozdovih (višina dnine) je ustrezna.	1	2	3	4	5
Višine glob za prekrške so prenizke.	1	2	3	4	5

B: VSEBINSKI DEL ANKETE

Naloge ZGS

- 4. Katere naloge ZGS, določene v veljavnem Zakonu o gozdovih, po vašem mnenju najbolj zavirajo možnost usmerjanja gospodarjenja z gozdovi? Prosimo izberite 5 nalog in jih razvrstite od najbolj omejujoče (1) do najmanj omejujoče (5).**

Naloge ZGS	Izberite in razvrstite naloge
Zbiranje podatkov o stanju in razvoju gozdov, obdelava podatkov in priprava informacij o stanju in razvoju gozdov.	
Vodenje evidenc in baz podatkov.	
Spremljanje biotskega ravnovesja v gozdovih.	
Spremljanje razvrednotenja in poškodovanosti gozdov.	
Izdelava programa varstva gozdov.	
Zagotavljanje izvedbe ukrepov za varstvo gozdov.	
Izdelovanje načrtov požarnega varstva za gozdove in nudenje strokovne pomoči pri gašenju požarov.	
Opravljanje naloge poročevalsko, prognostično-diagnostične službe.	
Priprava programa vlaganja v gozdove.	
Izdelava načrtov za gospodarjenje z gozdovi.	
Priprava načrtov za premeno in sanacijo gozdov.	
Usmerjanje in spremljanje sanacije hudourniških območij.	
Sodelovanje pri prostorskem načrtovanju.	

Sodelovanje pri usmerjanju, usklajevanju in opravljanju raziskovalne dejavnosti v gozdarstvu in lovstvu.	
Priprava strokovnih podlag za odpiranje gozdov z gozdnimi prometnicami in vodenje evidenc o gozdnih cestah.	
Načrtovanje in spremljanje ter nadziranje vzdrževanja, gradnje in rekonstrukcije gozdnih prometnic.	
Skupna izbira drevja za možni posek.	
Izdajanje odločb v upravnem postopku.	
Prevzem opravljenih del v gozdovih, ki so financirana in sofinancirana iz proračuna.	
Kontrola oziroma prevzem sečišč.	
Izdajanje dovoljenj za krčitev gozda v kmetijske namene z odločbo.	
Izvajanje svetovanja, izobraževanja in usposabljanja lastnikov gozdov.	
Skrb za popularizacijo gozdov in osveščanje javnosti o pomenu gozdov.	
Opravljanje nadzora v gozdovih in gozdnem prostoru na podlagi Zakona o gozdovih.	
Opravljanje neposrednega nadzora v naravi v skladu s predpisi o ohranjanju narave.	
Obveščanje inšpekcijske službe o nedovoljenih posekih in aktivnostih v gozdu in gozdnem prostoru.	

5. Navedite, katere **naloge** še opravljate in **niso del zakonsko opredeljenih nalog** Zavoda za gozdove Slovenije.

Evidentiranje poseka

6. Katere določbe veljavnega Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov **povezane z evidentiranjem poseka** so po vašem mnenju **najbolj omejujoče za kakovostnejše evidence poseka, ki jih zaznate pri svojem delu?** Prosimo razvrstite jih od najbolj omejujoče (1) do najmanj omejujoče (8).

Gre za obstoječe določbe Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov (Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo in Pravilnika o izvajanju sečnje, ravnanja s sečnimi ostanki, spravi in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov).

	Razvrstitev določb
Postopek označevanja drevja za možni posek.	
Evidentiranje dreves, izbranih za posek glede na vrsto sečnje, drevesno vrsto, prsni premer in število.	
Lastniki gozdov ZGS običajno ne sporočajo količine in strukture dodatno posekanih dreves.	
Lastnik gozda lahko začne z izvedbo sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del že pred izdajo odločbe če o tem predhodno obvestiti ZGS.	
Lastnik gozda lahko brez odločbe o skupni izbiri dreves za posek seka gozdno drevje na območjih, določenih v gozdnogojitvenem načrtu, kjer posamezna izbira dreves za možni posek ni obvezna.	
Ne redno opravljanje kontrole oziroma prevzemov sečišč.	

Višina globe za prekrške, če lastnik izvede sečnjo brez odločbe ali v nasprotju z njo.	
Višina globe za prekrške, če lastnik na trg daje nezakonito pridobljen les ali lesne proizvode.	

7. Bi morda **izpostavili še kakšno zakonsko/podzakonsko določbo**, ki po vašem mnenju **vpliva na evidentiranje poseka?**

--

Gozdnogospodarsko načrtovanje

8. Katere določbe veljavnega Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov **povezane z gozdnogospodarskim načrtovanjem** po vašem mnenju **najbolj omejujejo uresničevanje temeljnih načel gospodarjenja z gozdovi**? Prosimo razvrstite jih od najbolj omejujoče (1) do najmanj omejujoče (10).

Gre za obstoječe določbe Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov (Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo).

	Razvrstitev določb
Izdelava načrtov za vse gozdove ne glede na lastništvo gozda.	
Obstoj treh ravni gozdnogospodarskega načrtovanja.	
Zahtevnost in trajanje postopkov priprave načrtov.	
Usklajenost vsebine načrtov (ciljev, usmeritev in ukrepov) med različnimi ravnmi načrtovanja.	
Neusklajenost gozdnogojitvenega načrta in GGN GGE.	
Gozdnogojitvene načrte uradno ne sprejme pristojni organ.	
Obveznost vključevanja lastnikov gozdov in zainteresirane javnosti v postopke priprave načrtov.	
Pridobivanje soglasij oziroma mnenj na predloge načrtov.	
Obveza spremembe ali dopolnitev načrta v primeru odstopanj.	
Spremljanje izvajanja in uresničevanja načrtov.	

9. Bi morda **izpostavili še kakšno zakonsko/podzakonsko določbo povezano z gozdnogospodarskim načrtovanjem**, ki po vašem mnenju še dodatno omejuje **uresničevanje temeljnih načel gospodarjenja z gozdovi**.

--

Izvedba gozdnogospodarskih del

10. Katere določbe veljavnega Zakona o gozdovih **povezane z upravnim postopkom** so po vašem mnenju **najbolj omejujoče za izvedbo načrtovanih del v gozdovih**? Prosimo razvrstite jih od najbolj omejujoče (1) do najmanj omejujoče (7).

	Razvrstitev določb
Izbira gozdnega drevja za možni posek z izdano odločbo v upravnem postopku.	
Usmeritve in pogoji za sečnjo in spravilo lesa določene v odločbi v upravnem postopku.	
Določitev potrebnih varstvenih del z izdano odločbo v upravnem postopku.	
Določitev potrebnih gojitvenih del z izdano odločbo v upravnem postopku	
Usmeritve za izvedbo posameznih gojitvenih in varstvenih del določene z odločbo v upravnem postopku.	
Določeni roki za izvedbo sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del v odločbi v upravnem postopku.	
Omejeno trajanje izdanih odločb v upravnem postopku.	
Izvržbena narava izdanih odločb v upravnem postopku.	

11. Katere določbe Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov po vašem mnenju najbolj omejujejo izvedbo ukrepov v gozdovih? Prosimo razvrstite jih od najbolj omejujoče (1) do najmanj omejujoče (9).

Gre za obstoječe določbe Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov (Pravilnika o izvajanju sečnje, ravnanja s sečnimi ostanki, spravilu in zlaganju gozdnih lesnih sortimentov in Pravilnika o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove).

	Razvrstitev določb
Omejitve povezane s stopnjo poudarjenosti funkcije gozdov.	
Omejitve, ki izhajajo iz vključevanja naravovarstvenih smernic v gozdnogospodarsko načrtovanje.	
Dela v gozdovih morajo biti opravljena v ustreznem letnem času na način, s katerim se najmanj ogroža gozdni ekosistem in da se zagotavlja varstvo gozdov.	
Sečišče se mora urediti takoj po poseku drevja in spravilu gozdnih lesnih sortimentov.	
Poškodbe tal je treba odstraniti takoj po končanem spravilu oziroma prevozu.	
Razpoložljivost proračunskih sredstev za vlaganja v gozdove.	
Postopki za pridobitev sredstev za vlaganja v gozdove.	
Delež sofinanciranja del je odvisen od stopnje poudarjenosti ekoloških in socialnih funkcij.	
Spremljanje opravljenih gojitvenih in varstvenih del.	

12. Bi morda **izpostavili še kakšno zakonsko/podzakonsko določbo**, ki po vašem mnenju **vpliva na izvedbo načrtovanih gozdnogospodarskih del**?

--

Nadzor

13. Ocenite kako omejujoče so spodnje trditve **za izvajanje nadzora gospodarjenja z gozdovi**.
Prosimo razvrstite jih od najbolj omejujoče (1) do najmanj omejujoče (5).

	Razvrstitev trditve
Nadzor s strani gozdarske inšpekcije je pomanjkljiv.	
Nadzor s strani drugih inšpekcijskih služb, ki nadzirajo posege v gozdni prostor je pomanjkljiv.	
Gozdarska inšpekcija ima premajhno pristojnost pri izvajanju nadzora.	
Inšpekcijske službe, ki nadzirajo posege v gozdnem prostoru delujejo premalo usklajeno.	
Gozdarski nadzorniki pomanjkljivo izvajajo nadzor v gozdovih in gozdnem prostoru v skladu z zakonodajo.	

Zaključno vprašanje

14. Prosimo, če podate še kakšen **konkreten predlog za spremembo Zakona o gozdovih in podzakonskih predpisov** (navedite katerega), s katerim bi izboljšali in povečali uspešnost gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji.

--

INTERVJU ZA VODSTVENI KADER ZAVODA ZA GOZDOVE SLOVENIJE

V okviru Ciljnega raziskovalnega projekta »**Optimizacija institucionalno-normativnih rešitev za trajnostno izkoriščanje gozdov v Sloveniji**« se osredotočamo na identifikacijo pravnih institutov, ki omejujejo oziroma negativno vplivajo na gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji. Z intervjujem želimo ugotoviti, kakšno je stališče vodstvenega kadra ZGS, do pravnih institutov, ki omejujejo oziroma negativno vplivajo na gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji. Predvsem pa želimo zbrati tudi vaše ideje za izboljšanje oziroma spremembo zakonodajnega okvira, ki vpliva na izkoriščanje gozdov in na izvajanje javne gozdarske službe v okviru ZGS.

1. Ime in priimek: _____
2. Delovno mesto: _____
3. Datum intervjuja: _____

A: Gozdnogospodarsko načrtovanje

1. Kaj v obstoječi zakonodaji povezano z gozdnogospodarskem načrtovanjem je po vašem mnenju najbolj omejujoče za uresničevanje temeljnih načel gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji?
2. Kateri so po vašem mnenju glavni elementi trenutnega sistema gozdnogospodarskega načrtovanja, ki bi jih bilo po vašem mnenju potrebno ohraniti?

B: Izvedba načrtovanih ukrepov v gozdovih

3. Kaj v obstoječi zakonodaji po vašem mnenju najbolj omejuje izvedbo načrtovanih ukrepov v gozdovih?
4. Kaj bi po vašem mnenju vplivalo na višjo realizacijo načrtovanih del v gozdovih?
5. Kateri so po vašem mnenju glavni problemi sistema financiranja in sofinanciranja vlaganj v gozdove?

C: Upravni postopek

6. Kaj v obstoječi zakonodaji povezano z upravnim postopkom in izdajanjem odločb v upravnem postopku je po vašem mnenju najbolj omejujoče za izvedbo načrtovanih ukrepov v gozdovih?
7. Kako bi po vašem mnenju lahko izboljšali postopke povezane z vodenjem in odločanjem v upravnih zadevah, ki so določene z Zakonom o gozdovih?

D: Evidence poseka

8. Kaj v obstoječi zakonodaji povezano z evidentiranjem poseka je po vašem mnenju najbolj omejujoče za gospodarjenje z gozdovi?

9. Kako bi spremenili obstoječi sistem evidentiranja poseka, da bi prihajalo do čim manjših razlik med evidentiranim posekom in dejanskim posekom?
10. Katere ukrepe za boljše evidence poseka bi morali izvajati na ZGS?
11. Ali imate kakšen predlog za optimizacijo evidentiranja poseka?

E: Naloge ZGS

12. Katere naloge ZGS, določene v Zakonu o gozdovih, je po vašem mnenju potrebno racionalizirati? A menite, da bi lahko katere izmed nalog izvajali kot tržne aktivnosti? (Če da, katere?)
13. Kako mislite, da bo digitalizacija vplivala na izvajanja nalog ZGS?

Hvala za sodelovanje v intervjuju. Bi morda želeli, še kaj dodati.